

ΕΤΟΣ Ε΄

ΤΕΥΧΟΣ 12

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1927

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘ. ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ Ε. Α. Σ. Δ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :

Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ :

† ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗΣ

PYTHAGORAS

MONTHLY ORGAN OF THE GREEK FR. MASONRY OF A. & A.S.R.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ταξίδιον τοῦ Μεγ. Διδασκάλου Μ. Πουρρῆ.

Ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν λόγων.

Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Προγραμματικοὶ λόγοι — Γ. Δ. ΡΑΔΔΗ, Π. ΧΑΤΖΗΠΑΝΟΥ, Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ, Μ. Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ.

Ὁ Χριστιανισμὸς ὡς μυστηριακὴ ἐκδήλωση.

R. STEINER

Ἄνα τὰς Ἑλληνικὰς Στοὰς — Κυρίαρχος Πάφου — Λόγος ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΤΟΡΝΑΡΙΤΟΥ.

Τεκτονικὴ ἑορτὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Λόγος Γ. ΛΑΔΑ.

Ἔργα ἀρετῆς καὶ ἀγάπης — Σύλλογος Ροδίων.

Κοινωνικὰ ζητήματα — Ἡ ἐλευθέρω τεκτονικὴ καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΛΟΥΜΟΥ.

Περιεχόμενα τοῦ ἐτησίου τόμου 1927.

CONTENTS

The G. Master's trip.

On the pre-election Speeches.

A. P. ALEXANDROPOULOS

Pre-election Speeches.

Christianity as a Mystic Reality.

R. STEINER

About the Greek Lodges.

Masonic Celebration in Salonie.

Deeds of Kindness and Love.

Social questions.

THEODOR PLOUMOU

Index of the Annual volume 1927.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :

ΟΔΟΣ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3—ΑΘΗΝΑΙ

ADDRESS :

3 VALTETSIOU STREET—ATHENS

Τύπος : Α. Θ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ Κολοκοτρώνη 13, Ἀθήναι.

**ΙΑΤΡΟΙ | ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΛΙΓΥΡΟΣ
| ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ**

Παθολογικά Νευρολογικά Ψυχικά νοσήματα — Νεωτάτη φυσικοθε-
ραπευτική μέθοδος — Πρωτότυπος διάγνωσης τῶν νόσων.

Νευροθερμανάλυσις, Raydio — θεραπεία, Ἡλεκτροθεραπεία,
Μηχανοθεραπεία, Ἀκτινογραφία.

9 ΟΔΟΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 9 παρὰ τῆ Ὀμοιοία

ΙΑΤΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Φ. ΛΕΒΙΔΗΣ

Χειρουργικά — Γυναικολογικά Νοσήματα.

ἽΩραι Ἐπισκέψεως 3—5 μ.μ. Τηλ. Νέον 11—88

ΧΕΪΛΑΝ 32 — ΑΘΗΝΑΙ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΖΕΡΒΟΣ

Διευθυντῆς Ἱατρὸς τοῦ Δημοτικοῦ Μαιευτηρίου Ἀθηνῶν

Ἐπισκέψεις 3—7 μ.μ. Τηλ. 10—20 νέον 84 ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου

Β. Γ. ΒΟΪΛΑΣ

Διευθυντῆς Ἱατρὸς «Ἐυαγγελισμοῦ»

Ἐπισκέψεις 3—5 μ.μ. Τηλέφ. 4-96 56 ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΑΛΕΤΤΑΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 38

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΟΥΔΗΣ

Στοματολόγος — Ὀδοντίατρος

Τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Βερολίνου.

Ἐφαρμογὴ τῶν νεωτάτων θεραπευτικῶν μεθόδων.

ΟΔΟΣ ΚΩΛΕΤΤΗ 31, (Πλατεία Κάνιγγος).

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

«...ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν
οἷς ἰσθᾶ πρόφερουσα φύσις δαίμωνσιν ἕκαστα...»

ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ

ΑΘΗΝΑΙ, ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Νέας Περιόδ. τόμ. Ε'

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1927

Τεύχος 12

ΓΑΛ.: ΜΕΓ.: ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΜΕΓ.: ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἐ. ἔ., ὁ Μέγ.: Διδ.: Κρατ.: ἀδ.: Μιλτιάδης Πουρῆς μετέβη εἰς Παρισίους, προτιθέμενος νὰ συμμετάσχη τῆς Διεθνοῦς Τεκτονικῆς Διασκέψεως, εἰς ἣν εἶχε προσκληθῆ καὶ ἡ Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῆς «Τεκτονικῆς Ἑνώσεως». Καὶ ἡ μὲν Διεθνῆς αὕτη Διάσκεψις ἀνεβλήθη, ἀλλ' ὁ Ἡμέτερος Μέγ.: Διδ.: ἐπωφελήθη τῆς ἐν Παρισίοις διαμονῆς του, ὅπως προέλθη εἰς ἄμεσον προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς Τεκτονικὰς Δυνάμεις τῆς Γαλλίας, ἥτοι ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὸ Ὁμόσπονδον Ὑπατον Συμβούλιον καὶ τὴν Μεγάλην Στοάν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὴν Μεγ.: Ἀνατ.:—Ὑπατον Συμβούλιον.

Μετὰ μακρὰν διαμονὴν ἐν Παρισίοις ὁ Μέγ.: Δ.: μετέβη καὶ εἰς Βρυξέλλας, ἐνθα ἐπίσης προῆλθεν εἰς προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τε τὸ Ὑπατον Συμβούλιον καὶ τὴν Μεγ.: Στοάν, προέβη δὲ μάλιστα εἰς ἐπιτέλειαν εὐλ. εὐς καθήκοντος πρὸς τὴν ἀληστον μνήμην τοῦ πρὸ διετίας τῆς Αἰωνίαν Ἀνατολὴν μεταστάσιος ἀειμνήστου σοφοῦ τέκτονος καὶ Κρατ.: Ὑπατ.: Ταξ.: τοῦ Βελγίου Eugène Goblet d' Alviella, καταθέσας στέφανον ἐξ ἀνθῶν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἰδιαίτερος τιμωμένου ὑπὸ τοῦ

Ἵππ.: Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος, οὔτινος ἐτύγχανε μάλιστα Ἐπίτιμος Μέγ.: Ταξιαρχῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1911.

Εὐνόητον τυγχάνει, ὅτι τοιαῦται προσωπικαὶ ἐπικοινωνίαι καὶ ἀναστροφαι ἐκπροσώπων τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: καὶ τοῦ Ἵππ.: Συμβ.: τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν διεπόντων ξένας Τεκτονικὰς Δυνάμεις συνεπάγονται στενωτέραν σύσφιγξιν τῶν ἀδελφικῶν δεσμῶν, πολυλαχῶς λυσιτελεῖ ὑπὲρ τῆς ἐν γένει Τεκτονικῆς ἁρμονίας καὶ προόδου.

Κατάδηλον δὲ τῆς ἀληθείας ταύτης παράδειγμα παρέσχεν ἡ ἐν Παρισίσις ἐπικοινωνία τοῦ Μεγ.: Διδ.: μετὰ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας, διότι διελευκάνθη καὶ κατενοήθη προεπὸντως ζήτημα Τεκτονικόν, ἀναγόμενον εἰς τὰ κρατοῦντα Τεκτονικὰ θέσμια ἀνὰ τὰς διεθνεῖς σχέσεις τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, ὅπερ προεκάλει, ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, διένεξιν Τεκτονικὴν μεταξὺ τῶν δύο Μεγάλων Ἀνατολῶν Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος.

Ὅντως ἡ Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας ὁμοθύμως ἀνεγνώρισε τὸν διεθνῆ Τεκτονικὸν Νόμον, καθ' ὃν ἐν χώρᾳ αὐτονόμῳ, ἐν ᾗ ὑφίσταται αὐτόνομος Τεκτονικὴ Δύναμις δὲν δύναται νὰ ἐγκαθιδρυθῆ καὶ λειτουργῆ Στοιὰ, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν αἰγίδα ξένης Τεκτονικῆς Δυνάμεως, ἐξαιρέσει τῶν Στοιῶν ἐκείνων, αἵτινες εἶχον ἐγκαθιδρυθῆ καὶ ἐλειτούργουν πρὸ τῆς συστάσεως αὐτονόμου Τεκτ.: Δυνάμεως, ἢ πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς οἰκείας πόλεως εἰς αὐτόνομόν τινα Πολιτείαν. Καὶ προφρόνως ἀπεδέξατο τὸν Νόμον τοῦτον, ὡς ἐφαρμοστέον ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τῆς περαιτέρω ἐκθέσμου ἐν Ἑλλάδι λειτουργίας Στοιᾶς, ὑπαγομένης ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτῆς, δικαιουμένης δὲ μόνον νὰ λειτουργῆ ἐν τῇ πόλει τῆς ξένης Χώρας, ἐν ᾗ εἶχεν ἰδρυθῆ. Κατὰ ταῦτα, ἡ Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Γαλλίας προέβη εἰς ὀριστικὴν ἀπόφασιν ἀναστολῆς τῆς ἐν Ἀθήναις λειτουργίας τῆς Στοιᾶς «Μέλῃς».

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

Μόνη ἡ ἐπίμονος καὶ βαθεῖα μελέτη τῆς Τεκτονικῆς Φιλοσοφίας καὶ πλήρης ἐνστέρνισις τῶν ἀρχῶν αὐτῆς, ἄνευ περιφιλευσίας καὶ προκαταλήψεων, παρέχει τὴν ἰκανότητα πρὸς ὀρθὴν ἀντίληψιν, ἀμερόληπτον συζήτησιν καὶ προσήκουσαν λύσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων συμφώνως πρὸς τὴν προέλευσιν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ πρὸς τελεσφόρον ἐπιδιώξιν τῆς εὐημερίας καὶ προόδου τῶν ἀνθρωπίνων Κοινωνιῶν.

Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ μετὰ ζήλου ἀσκουμένη ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη προοδεύει. Καὶ προοδεύει οὐχὶ κατ' ἐπίφασιν καὶ ἐπίδειξιν. Προοδεύει κατ' ἐπίγνωσιν καὶ κατ' οὐσίαν.

Ὁ «Πυθαγόρας» δικαιούται νὰ ἐναβρύνηται ὡς παρέχων ἀπὸ πενταετίας, τὴν ἀπαραίτητον δημοσιογραφικὴν συμβολὴν πρὸς τὴν συντελουμένην ταύτην πρόοδον.

Καλλιεργεῖ τὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν ἀνὰ τὸν Ἑλληνικὸν Τεκτονικὸν κόσμον, ἀπηχεῖ εἰς εὐρυτάτας ἀποστάσεις σοφὰ ῥήματα ἐξαγγελλόμενα ὑπὸ τοὺς θόλους διαφόρων Ἑλληνικῶν Στοῶν, δονοῦντα πᾶσαν Τεκτονικὴν ψυχὴν. Καὶ τέλος ἐρανίζεται ἐμβριθεῖς διδασκαλίας πεφωτισμένων Τεκτόνων ἄλλων χωρῶν.

Ὁ «Πυθαγόρας» ἠκολούθησε μέθοδον συστηματικὴν, διότι σύστημα ἀποτελεῖ ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς νέας περιόδου ἤρξατο εἰσάγων βαθμηδὸν τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, εἰς ἐρμηνείας τῶν θεμελιωδῶν ἐννοιῶν τοῦ Συμβολισμοῦ καὶ τέλος εἰς Μυσταγωγικὰς ἐρεῦνας. Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ παύρησίας, ὅτι μέχρι πρότινων ἐτῶν ὠδήγει μὲν τὰς σκέψεις πάντων ἡ ὠραία Τεκτονικὴ τριλογία, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο κοινῶς ὡς ὑπέρβασις καὶ ὑπερβολή, σχεδὸν ἄλλοτρία, τοῦ προορισμοῦ τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, πᾶσα μυσταγωγικὴ ἐργασία καὶ φιλοσόφησις. Καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν, ὅτι ὑπῆρξαν πάντοτε μελετηροὶ τέκτονες, προσκλίνοντες εἰς ἰδέας καὶ ἀντιλήψεις Μυσταγωγικὰς, ἐκδηλουμένας ἐν τοῖς τεκτονικοῖς Ἐργαστηρίοις, ἀλλὰ εἰς εὐρυτέραν τούτων ἐξάπλωσιν ἐχρησίμευσεν ὁ «Πυθαγόρας».

Καὶ ἤδη δυνάμεθα νὰ ἀγαλλώμεθα, διότι σαφῶς κατενοήθη, ὅτι,

ΟΜΙΛΙΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΡΑΛΛΗ

*Σεβασμίου τῆς Στοᾶς Πυθαγόρας**Κατὰ τὴν Τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν*

**Ἐκ τῆς λογοδοσίας τῶν πεπραγμένων
Περὶ τῆς ἀνάγκης συστηματικῆς ἀναπτύξεως
τῆς ἀλύσου τῶν Συμβόλων
κατὰ τὴν συνεδρείαν τῆς 25 Νοεμβρίου 1927.**

Συμμορφούμενος πρὸς τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ καὶ τὰ τεκτονικὰ ἔθιμα εἶμαι ἠναγκασμένος πρὸ τῆς Ἐγκαταστάσεως τῶν Νέων Ἀξιωματικῶν νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς, ὅπως συναινέσητε νὰ βίψωμεν ἀπὸ κοινοῦ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν συντελεσθέντων κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ὑπὸ τοῦ Σεπτοῦ τούτου Ἐργαστηρίου.

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀποτελούντων τοῦτο μελῶν θὰ ἐγέννησε, καὶ δικαίως, ἐν ὑμῖν τὴν προσδοκίαν, ὅπως ἐπαληθεύσητε σήμερον τὴν συγκομιδὴν πλουσίων Τεκτονικῶν Καρπῶν.

Ἐκ τῆς γλυκείας καὶ ὄνειροπόλου ταύτης ὀπτασίας ἐπιτρέψατέ μοι ἀμέσως ἐκ προοιμίων νὰ ἀφυπνίσω ὑμᾶς, ἵνα μὴ καταληφθῆτε ἐκ πικρᾶς ἀπογοητεύσεως, ὅταν μετ' ὀλίγον ἀκούσητε τὴν μικρὰν ἀληθῶς ἐργασίαν, ἣν συνετελέσαμεν.

Εἰς πάντα βέδηλον Σύλλογον ἢ Ἑταιρίαν, τὰ μέλη τῶν ὁποίων συνέχει ὁ δεσμὸς τοῦ Κοινοῦ συμφέροντος, ταιοῦτο ποιὸν θὰ ἦτο εὐκόλον νὰ κατευθυνθῇ εὐδοκίμως καὶ ἐπωφελῶς. Ἐν ταῖς τεκτονικαῖς ὁμῶς Στοαῖς, ἐνθα ἐπιδιώκεται διὰ συμβολικῆς διδασκαλίας ἡ πνευματικὴ ἀφύπνισις καὶ ἡ ἐξύψωσις τῆς συνειδήσεως, τὸ ἔργον καθίσταται ἐπαχθέστερον.

Κατὰ κανόνα νέοι καὶ παλαιοὶ τέκτονες ἀδημονοῦσι νὰ ἐκμάθωσι τὸ τεκτονικὸν μυστικόν, ἔχοντες δὲ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοπεποιθήσιν ἐπὶ τῶν ἰδίων πνευματικῶν δυνάμεων φρονοῦσιν, ὅτι ἐπαρκῶς ἐδιδάχθησαν ἀκούσαντες τὴν ἐρμηγεῖαν συμβόλων τινων, ἅτινα ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἐνέχοντα ἀπλῆν ἱστορικὴν σημασίαν καὶ δὲν ὑπομένουσι νὰ ἐμβαθύνωσιν εἰς τὰς τεκτονικὰς ἀληθείας καὶ ἀρετάς, ἅς μεταδίδει βαθμηδὸν ἢ συστηματικὴ καὶ ἐξονυχιστικὴ ἀνάπτυξις ὀλοκλήρου τῆς

συμβολικής Ἀλύσσου. Ἐντεῦθεν ἡ συχάκις ἀτυχῶς παρατηρουμένη ἐγκατάλειψις τῶν τάξεών μας παρὰ μελῶν, ἅτινα ἀρχικῶς διεκρίνοντο ἐπὶ ἐπιμελείᾳ καὶ ἐπιδόσει εἰς τὰ τεκτονικὰ καθήκοντα. Ἐντεῦθεν αἱ μεμφιμοιρίαι τῶν τερπομένων εἰς τὴν ποικιλίαν θεμάτων τῶν ὀμιλιῶν. Ἐντεῦθεν τέλος ἡ πλάνη, ὅτι ὁ ἀπλὸς τεκτονικὸς τίτλος, πρὶν ἢ διὰ τῆς ἐπιμόχθου ἐργασίας καταστήσωμεν σεβαστὴν τὴν ὑπεροχὴν μας ἐπὶ τοῦ βεδῆλου κόσμου, παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὰ ἐργαστήριά μας νὰ ἐπιλαμβάνωνται ἐκ τοῦ προχείρου καὶ νὰ λύσωσιν ἀλανθάστως γενικώτερα κοινωνικὰ ἢ ἀνθρωπιστικὰ ζητήματα.

Τοιαύτην ἔχων ἀντίληψιν τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει τῶν τε προσωπικῶν καὶ τεκτονικῶν ἀτελειῶν μου ἐπεδίωξα κατὰ τὸ ληξάν ἔτος τὴν ἐν πλήρει ἰσότητι εἰλικρινῆ συνεργασίαν πάντων τῶν Ἀδελφῶν, ἵνα διὰ σειρᾶς μὲν τεκτονικῶν ὀμιλιῶν κατανοηθῆ ἡ τεκτονικὴ ἰδεολογία καὶ ἐμπνευσθῆ ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρωσ, διὰ τῆς ἐλευθέρως δὲ συζητήσεως ὑποκινηθῆ ἡ εὐγενὴς ἀμιλλα πρὸς ἐργασίαν καὶ ὁ ζήλος ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων καὶ τῇ τηρήσει τῆς πειθαρχίας. Πρὸς τοῦτο διηρέθησαν τὰ πρὸς διδασκαλίαν θέματα εἰς διακεκριμένας ὀμιλίαις ἀναληφθεῖσας προθύμως παρὰ τῶν Ἀξιωματικῶν τοῦ Ἐργαστηρίου μας.

Ἄτυχῶς ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς χρόνου ἕνεκα ἀπασχολήσεως τοῦ ἔργαστηρίου μας εἰς μῆσεις καὶ ἄλλας τυπικὰς ἐργασίας δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξκντληθῆ ὀλόκληρον τὸ πρόγραμμα, ὅπερ πορευομένης τὰς ἐξῆς ὀμιλίαις :

1ον) Εἰσαγωγή εἰς τὴν Τεκτονικὴν Φιλοσοφίαν», ἣν ἀνέπτυξεν ὁ ἀδελφὸς Χρηστοδασίλης.

2ον) «Περὶ τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου καὶ τῆς Κοινωνικῆς Διαθήκης», θέμα ὅπερ ἐπραγματεύθη ὁ ἀδελφὸς Ρικάρης.

3ον) «Περὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἐν γένει καὶ τῶν Τεκτονικῶν Πλημμελημάτων», ἡ ἐρμηνεῖα τῶν ὁποίων ἐγένετο παρ' ἐμοῦ.

4ον) «Περὶ τῶν συμβόλων καὶ Συμβολισμοῦ εἰς τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ μεταφυτεύσεως αὐτῶν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν», περὶ ὧν ὡσαύτως ἐμοὶ ἔτυχεν ὁ κληρὸς νὰ ὀμιλήσω.

5ον) «Περὶ Συμβόλων καὶ εἰκόνων», θέμα πραγματευθὲν εἰς δύο Συνεδρεῖαι παρὰ τοῦ Ἀδελφοῦ Μπάου.

6ον) Περὶ τῆς Τεκτονικῆς Ἱεραρχίας», ἣν ἀνέπτυξεν ὁ ἀδελφὸς Διγενής.

Παρέμειναν δὲ μὴ ἐρμηνευθέντα :

7ον) Τὰ περὶ Διασκευῆς τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν ἀλληγορουμένων ἐν αὐτῷ ἐννοιῶν.

8ον) Τὰ περὶ τῆς τελετῆς τῆς μύσεως καὶ τῶν δι' αὐτῆς συμβολιζομένων.

9ον) Περὶ τοῦ πρώτου Βαθμοῦ ἐν γένει.

10ον) Περὶ τῶν Τεκτονικῶν τελετῶν.

Ἐκτὸς τῶν προδιαγεγραμμένων τούτων διαλέξεων ὠμίλησαν προσέτι ὁ ἀδελφὸς Δ. Καλογερόπουλος «Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ Δαίμονος καὶ Ἄζοραίου». Ὁ ἄδελφός Κ. Βλάχος ἐξέθηκε τὰς ἐντυπώσεις του ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὴν Γερμανικὴν Στοὰν «Φλέγων Ἀστήρ». Ὁ ἄδελφός Βιτσαξῆς τῆς Σ.: Στοᾶς «Σκενδέρμπεης» «Περὶ τῆς ἡλικίας τῆς γῆς». Ὁ ἀδελφός Ἀθηνέλης τῆς Σ.: Στοᾶς «Φίλιππος» Θεσσαλονίκης «Περὶ τῆς Κεκαλυμμένης Τεκτονικῆς Διδασκαλίας ἐν τῷ βεδήλῳ Κόσμῳ καὶ τέλος κατὰ τὴν λευκὴν ἐορτὴν τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν Γάμων τοῦ Ἀδελφοῦ Κ. Εὐαγγελάτου γενομένην τὴν 25ην Μαρτίου ὁ δμιλῶν πρὸς ὑμᾶς συνεδύασε τὴν τελετὴν ταύτην πρὸς τὸν πανηγυρικὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἐπετείου.

Τὸ κορύφωμα ὅμως τῶν Τεκτονικῶν ἐργασιῶν μας ἀπετέλεσαν τὰ σοφὰ διδάγματα, ἅπερ ἐκάστοτε λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων θεμάτων παρέσχεον ἡμῖν τὸσάκις ὁ Κραταιότατος Ὑπατος Ταξιάρχης, ὅστις διὰ τῆς ἀδιαλείπτου φοιτήσεώς του εἰς τὰς Συνεδρείας ἡμῶν, ὑπομιμνήσκει, ὅτι ἐν τῷ Τεκτονισμῷ γηράσκει τις αἰεὶ διδασκόμενος.

Καθ' ὄλον τὸ ἔτος συνήλθομεν εἰς 25 τακτικὰς Συνεδρείας πρώτου βαθμοῦ καὶ μίαν λευκὴν ἐορτὴν. Κατ' αὐτάς, πλὴν τῶν ὡς ἄνω δμιλιῶν καὶ ἄλλων θεμάτων, ἐφ' ὧν ἠσχολήθη τὸ Ἔργαστήριόν μας, ἐγένοντο 11 μύσεις καὶ δύο υἱοθεσίαι.

Εἰς ἐργασίας 2ου βαθμοῦ συνήλθομεν ἐνδεκάκις, ἐγένοντο δὲ 16 αὐξήσεις μισθοδοσίας εἰς τὸν βαθμὸν ἐταίρου. Τέλος συνήλθομεν εἰς 9 Συνεδρείας τρίτου Συμβολικοῦ βαθμοῦ, καθ' ἃς ἔλαβον χώραν 12 αὐξήσεις μισθοδοσίας εἰς βαθμὸν διδασκάλου καὶ μία δμιλία τοῦ Ἀδελφοῦ Χρηστοβασίλη περὶ τοῦ τρίτου βαθμοῦ καὶ τοῦ Συμβολισμοῦ του.

Ὡσαύτως ἐπὶ ταῖς διακοπαῖς τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου παρετέθη τὸ κεκανονισμένον Συμπόσιον τῆς Στοᾶς μας εἰς τὸ ἐστιατόριον Αἴγλη, ἅπερ ἐτίμησεν ὁ Ἐνδ.: Μέγ.: διδ.: καὶ ὁ Κρατ.: ὑπ.: Ταξ.: καὶ καθ' ὃ ἐγένοντο αἱ σχετικαὶ προπώσεις.

Ἐπιστήμη ἰδιανικῶν νόμων
Τέχνη ὀρθῆς τούτων ἐφαρμογῆς

Ἵπείκων εἰς τὴν τιμητικὴν ἐπιταγὴν Ἵμιῶν καὶ συνειδῶς, ὅτι τὰ Τεκτονικὰ ἀξιώματα εἰσὶν ὑποχρεωτικὰ ἀναλαμβάνω τὸ τρίτον ἤδη τὴν Πρώτην Σφύρην τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἐργαστηρίου.

Πιστὸς εἰς τὰ Τεκτονικὰ θέσμια καὶ ὑπολογίζων ἐπὶ τῆς ἀμερίστου συμβολῆς πάντων ἡμῶν, θέλω ἐξακολουθήσῃ ἐπιδιώκων καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθέντων μοι καθηκόντων ἐν πάσῃ δυνατῇ ἀμεροληψίᾳ.

Ἐκ τοῦ σκοποῦ παντὸς τεκτονικοῦ ἐργαστηρίου ἀποβλέποντος νὰ διδάξῃ διὰ τοῦ Συμβολισμοῦ καὶ τῶν Ἀλληγοριῶν οὐ μόνον τὴν ἐπιστήμην τῶν ἰδιανικῶν νόμων, οὔτινες δεόν νὰ διέπωσι τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνην τῆς ὀρθῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν εἰς τὰς κατ' ἰδίαν περιστάσεις τοῦ βίου, συνάγεται, ὅτι οἱ εἰς τοιαῦτα ἀνώτερα κοινωνικὰ ἐκπαιδευτήρια ἀναλαβόντες ἐλευθέρᾳ βουλήσει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φοιτῶσιν, εἶναι ἤδη πεποικισμένοι μὲ τὴν συνείδησιν, ἣ δποῖα διακρίνει τὰ ὑγιᾶ πνεύματα.

Θὰ ἦτο δὲ ἄρνησις αὐτῆς ταύτης τῆς ἠθικῆς ἐπιστήμης, ἣς φιλοδοξοῦμεν νὰ γίνωμεν μύσται, ἐὰν τὸ κοινὸν ἡμῶν ἔργον δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς ἀκλονήτου πίστεως πρὸς τὰς ἰδέας τῆς ἀρετῆς, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς πειθαρχίας, αἵτινες εἰς περιβάλλον, οἷον τὸ ἡμέτερον, δὲν ἐπιβάλλοντι, ἀλλ' ἐμπνέονται ἐξ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν συνερχόμεθα ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ.

Μόνον δὲ ἐθίζοντες ἑαυτοὺς εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ἀσκησιν τῶν εὐγενῶν ἠθικῶν ἀρχῶν θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταστῶμεν ὀδηγοὶ καὶ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς Κοινωνίας ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἀτραποῦ, ἣτις ἄγει πρὸς τοὺς πνευματικούς καὶ ψυχικούς θησαυρούς.

Τὸ ἔργον εἶναι ἐπίμοχθον καὶ δὲν ἀγνοῶ τὰς δυσχερείας, ἃς πρόκειται νὰ συναντήσωμεν. Τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν σύμπας ὁ μεταπολεμικὸς κόσμος πλέῃ ἐν-μέσω ὠκεανοῦ ὕλισμοῦ, τὸ Ἑλληνικὸν Σκάφος κλειδωνίζεται πολὺ ἰσχυρότερον ὑπὸ τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ τυφῶνος τῆς ἠθικῆς ἐκλύσεως, ἣν ἐκληροδότησαν ἀλλεπάλληλα ἐθνικὰ ἀτυχήματα.

Πλὴν οὐδαμῶς λιποψυχῶ, οὐδὲ συμμερίζομαι τὰς ἰδέας τῶν ἀπαισιοδόξων, οὔτινες ρίπτοντες βλέμμα παραβολῆς πρὸς τὴν ἐνδοξὸν δρᾶσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας ἐλέγχουσι τοὺς συμπερινοὺς Τέκτονας ὡς ἀπρακτοῦντας.

Μὴ λησμονήτε ἀδελφοί μου, ὅτι κατὰ τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην ἐποχὴν

ἡ καρδία δλοκλήρου τοῦ Ἔθνους ἔπαλλε μὲ ἓνα πόθον, τὸν τῆς ἀποτινάξεως τῆς δουλείας καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀγαθὸν ὠνειροπόλει πλὴν τῆς ἐλευθερίας.

Διὰ τοῦτο ὁ βέβηλος ἐκείνος κόσμος, οἷονεὶ ἐμφορούμενος ὑπὸ Τεκτονικῶν ἰδανικῶν, εὐχερῶς ἠδύνατο νὰ δδηγηθῆ εἰς τὴν νίκην ὑπὸ μυστῶν τοῦ ἡμετέρου τάγματος. Ἄλλοῖται εἶναι ὁμοῦς σήμερον αἱ συνθηκαὶ, ὅφ' ἄς ζῶμεν. Τὰ αἰσθήματα τῆς πίστεως, τῆς φιλοπατρίας, τῆς ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας καὶ τοῦ καθήκοντος ἐξηφανίσθησαν πρὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος. Τὴν εὐθύτητα καὶ εἰλικρίνειαν ὑποκατέστησαν τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀπάτη. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πανθ' ὅσα ἄλλοτε ἐθεωροῦντο ἀτιμωτικά τείνουσι νὰ καταστῶσι σήμερον οὐ μόνον συγγνωστά ἀλλὰ καὶ ἀξιέπαινα.

Τοιαύτη κοινωνικὴ ἀλλοφροσύνη δὲν θεραπεύεται ταχυδακτυλουργικῶς. Οὐδ' εἶναι δυνατὸν ὁ Ἑλληνικὸς Τεκτονισμὸς νὰ καθάρῃ διὰ μαγικῆς ράβδου, ὡς νέος Ἑρακλῆς, τὴν τοιαύτην Αὔγειον κόπρον.

Μόνον ἐμμένοντες εἰς τὴν τεκτονικὴν ἡμῶν ἀποστολὴν καὶ σπεύδοντες βραδέως ἕκαστος ἐπὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἰδίων τεκτονικῶν καθηκόντων του, θέλομεν ἀσφαλῶς δημιουργήσῃ τὴν ἀτμόσφαιραν ἐκείνην, ἣτις θὰ ἀποτινάξῃ τὸν ἐφιάλτην, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ νὰ ἀποπνίξῃ τὴν τε ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν ὑπαρξίν μας.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων, ἀδελφοὶ μου, θὰ κατενοήσατε, ὁποῖον εἶναι τὸ ἔργον, πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀνάγκη ὑπερκαθάρως νὰ ἐντείνωμεν ἀπάσας τὰς δυνάμεις καὶ πρὸς τὸ ὁποῖον ἀτενίζω μετὰ πεποιθήσεως, ὑπολογίζων εἰς τὴν πολύτιμον συνδρομὴν πάντων ὑμῶν καὶ ἰδιαίτερος τῶν διακεκριμένων συνεργατῶν, οὓς διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν νέων Ἀξιωματικῶν μοὶ παρέσχετε. Εἰς τιμὴν δὲ αὐτῶν παρακαλῶ νὰ φέρωμεν τριπλὴν χειροκρουσίαν.

ΟΜΙΛΙΑ ΑΔ.: ΣΕΒ.: Π. ΧΑΤΖΗΠΑΝΟΥ
*κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν νέων Ἀξιωματικῶν τῆς
 Στοᾶς Σκενδέρπης κατὰ τὴν 3/11/27*

Κατὰ τὰς πανηγυρικὰς συγκεντρώσεις εἴθισται νὰ ἀκούωνται λόγοι ἡχηροί, λόγοι κάποτε τῶν ὁποίων ὁ ἦχος ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν καὶ τὴν μόνην τῶν δικαιολογίαν.

Τολμῶ νὰ παρακαλέσω, ὅπως ἡ σημερινή μας συγκέντρωσις μὴ θεωρηθῇ ἀπλῆ τυπικὴ τελετή, ἀλλὰ προσκλητήριον πνευματικῆς περισυλλογῆς, καθ' ἣν πάντες ἡμεῖς θὰ εὐτυχήσωμεν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγας φευγαλέας στιγμάς, νὰ κύψωμεν με' ὅλην μας τὴν ψυχικὴν δύναμιν πρὸς τὰ ἔνδον καὶ νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν ἐσώτερον ἄνθρωπον, τὴν ἀποκάλυψιν τῆς πραγματικότητος ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν ὑπάρξει, τὴν εἰλικρινῆ αὐτοῦ ἐξέτασιν καὶ τὸν αὐστηρὸν αὐτοέλεγχον.

Καὶ τολμῶ νὰ παρακαλέσω τοῦτο, διότι οἱ τέκτονες εἶναι πράγματι μύσται, ἐρευνῆται τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας.

Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος μετέβησαν αὐτοὶ πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ ὅταν κατέμαθον τὴν φύσιν καὶ τὸ ὑπέροτατον μεγαλεῖον τῆς πηγῆς, κατέστησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἡ πηγὴ καὶ ἡ ἐνσάρκωσις τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγάπης. Τοῦτο εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τῶν τεκτονικῶν ἐργασιῶν.

Δὲν δυνάμεθα βεβαίως ὅλοι νὰ γίνωμεν ἐμψυχωταὶ καὶ κήρυκες τῶν μεγάλων φιλοσοφικῶν ἀληθειῶν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ δυνάμεθα ὅλοι νὰ ἔχωμεν τὰ αὐτὰ ὄνειρα, τοὺς αὐτοὺς πόθους καὶ ἐπιθυμίας καὶ ἀναστάσεις, τὴν δίψαν ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτοεξετάσεως, ἀφ' ἧς ἄρχεται ὁ ὄραματισμὸς καὶ ἡ ἐρευνῆσις τῶν ἀπείρων προβλημάτων τοῦ ἔσω ἀνθρώπου.

Ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμὸς μορφώνει ἀρχὰς καὶ χαρακτηρισ, τοῦτο ἀκριβῶς νοοῦμεν, ὅτι αἱ τεκτονικαὶ ἐργασίαι κύριον σκοπὸν ἔχουσι τὴν μάθησιν καὶ διὰ τῆς μαθήσεως τὴν αὐτοσυγκέντρωσιν.

Ὁ Φέσελο, σημαίνων ἐλευθεροτέκτων συγγραφεὺς, λέγει, ὅτι ἡ ἐλευθέρη τεκτονικὴ εἶναι τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον καθορίζει καὶ καθοδηγεῖ τὴν πίστιν μας, κανονίζει τὰς πράξεις μας, εἶναι δεσμὸς, ὁ ὁποῖος μᾶς κρατεῖ ἠνωμένους πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. Θρησκεία, Ἡθική, Δικαιοσύνη, μία Τέχνη διὰ νὰ γίνωμεν καλοὶ καὶ τέλειοι.

Ἐὸ μέγας ἀδ.: Λέσινγκ προσθέτει, ὅτι ἡ ἐλευθέρα Τεκτονικὴ δὲν εἶναι κᾶτι, τὸ ὁποῖον ἐλευθέρως καὶ οἰκειοθελῶς θὰ ἠδύνατό τις νὰ παραμελήσῃ ἢ νὰ παραλείψῃ, ἀλλὰ κᾶτι ἀναγκαῖον, ἐνυπάρχον ἐν αὐτῇ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς Κοινωνίας καὶ θεωρεῖ, μεταξὺ τῶν ἄλλων σκοπῶν αὐτῆς, ὅτι εἶναι τὸ μέσον τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἐννοίας τῆς ἀνοχῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ μέσον τῆς ἀληθοῦς ἐρεῦνης, ἅν τὰ γενικῶς νομιζόμενα ὡς καλὰ καὶ ἀληθῆ εἶναι πράγματι καλὰ καὶ ἀληθῆ.

Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν διὰ πάντας καὶ πάντες δι' ἐκάστου ἐξ ἡμῶν εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἀποβλέπομεν, εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν αὐτῶν καὶ δι' αὐτῆς, ἐν ἀδελφικῇ ἡμῶν συνεργασίᾳ, εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ συνόλου καὶ πραγμάτων τῶν μεγάλων προορισμῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἰδίαν ἀποτελοῦμεν Κοινωνίαν τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος οἱ ἐλεύθεροι Τέκτονες, Κοινωνίαν. ἐν ἣ οἱ πάντες δέον νὰ ἐργασθῶσι μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μεγάλων ἀληθειῶν, αἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀποτελοῦσι τὸ βάθρον, ἐφ' οὗ—ἐδράζεται ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος καὶ τὸ μέλλον τῆς.

Καὶ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ τῇ Τεκτονικῇ, ὅπως βεβαίως καὶ τῇ ἐν γένει Κοινωνίᾳ, δὲν ἀρκεῖ, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, νὰ εἴμεθα ἀπλῶς μνήμονες τῶν καθηκόντων πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ πρὸς τὸν πλησίον, ἐν τῇ ἀπολύτῳ πάντως καὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένῃ ἠθικῇ ἐκφάνσει τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης, ἀλλὰ πρωτίστως καὶ κυρίως νὰ ἔχωμεν ψυχικὰς διαθέσεις πρὸς τήρησιν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν.

Πρέπει δηλ. ἀπολύτως νὰ εἴμεθα φιλαλήθεις, πιστοὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὸν λόγον μας καὶ δίκαιοι, θεωροῦντες ἀπαράβατον καθῆκόν μας νὰ τιθέμεθα ἀγωνισταὶ τῆς ἰδέας τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς καταπνίξεως πάσης ἀδικίας.

Καὶ ἅν θέλῃ κανεὶς πραγματικῶς νὰ θεωρῆται ἄξιος ἠθικῆς ἐπιβραβεύσεως, πρέπει ὄχι μόνον νὰ περιορίζεται εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ νὰ προσπαθῇ πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἀντανακλῶσι καὶ μεταδίδωνται αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν, εἰς τὸν εὐρύτερον δυνατὸν κύκλον.

Τὸ νὰ εἶναι τις ἐνάρετος, δι' ἑαυτὸν καὶ μόνον, εἶναι βεβαίως ὑψίστη ἠθικὴ ἀρετή, ἀλλὰ καὶ καθῆκον, ἰδίᾳ διὰ τὸν Τέκτονα.

Τὸ νὰ μεταδίδῃ ὅμως τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ εἰς τὸν πλησίον εἶναι ἡ ἀνωτάτη καὶ θεία ἐξυπηρέτησις τῆς καθόλου Κοινωνίας.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον, πρὸ τοῦ ὁποίου θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ σταματήσωμεν, ἐὰν δὲν ἀναγνωρίσωμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα τι τὸ καλὸν

καὶ τὸ ὑγιές, εἴαν μὴ πρότερον εἰλικρινῶς κύψωμεν, μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν πρὸς τὰ ἔνδον μὲ ἀπόλυτον αὐτοσυγκέντρωσιν καὶ πλήρη ἀπαλλαγὴν παντὸς ἐγωϊσμοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος εἶναι πραγματικῶς μέγας, δὲν ἀγαπᾷ μόνον ἑαυτὸν, μήτε ἀνήκει εἰς ἑαυτὸν καὶ μόνον, ἀλλ' ἀναζητεῖ ἐν παντὶ τὸ δίκαιον καὶ μόνον τὸ δίκαιον.

Ἡ αὐτοεξέτασις αὐτῆ, ἀπλή καὶ ἀνθρόμητος, εἶναι ἐν τῇ ἀπλότητι τῆς τοσαύτης ἠθικῆς σημασίας ὥστε θερμὴ καὶ πλήττουσα καθίσταται ἡ ἀντανάκλασις τῶν ἠθικῶν ὠφελημάτων τῆς καὶ παρασύρει τὸ πνεῦμα διὰ τῆς ἰσχυρᾶς πνοῆς τῆς πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἠθικὰ ἰδεώδη.

Εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ὠραιότατα βιβλία τῆς ἀρχαίας Θείας Σοφίας ἔχει γραφῆ: «Καταμάθετε προπαντὸς νὰ ξεχωρίζετε τὴν σοφίαν τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τὴν σοφίαν τῆς ψυχῆς—τὴν γνῶσιν τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς καρδίας—Ναί, ἡ ἄγνοια εἶναι ὁμοία μὲ ἀγγεῖον κλειστόν, χωρὶς ἀέρα' καὶ ἡ ψυχὴ πτηνὸν κλεισμένον μέσα εἰς αὐτό.—Δὲν τερετίζει, οὔτε ἠμπορεῖ νὰ κινήθῃ. Βωβὸς καὶ χαῦνος ὁ ψάλτης ἀκινήτεϊ καὶ θνήσκει ἀπὸ μαρασμόν.—Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἄγνοια εἶναι ὑπερτάτη ἀπὸ τὴν σοφίαν τῆς κεφαλῆς χωρὶς τὴν σοφίαν τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία νὰ τὴν φωτίζη καὶ νὰ τὴν θερμαίνῃ».

Οὕτω καὶ ἡ ἰδεολογία τοῦ ἐλευθέρου Τέκτονος κυριαρχεῖται πᾶσα ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν ἠθικὴν ἑναρμόνισιν τῶν ψυχικῶν ἡμῶν διαθέσεων.

Καὶ πράγματι ἡ ἰδεολογία αὐτὴ μὲ τὰς μεγάλας ἀληθείας τῆς, μὲ τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἀνεξαρτησίαν τοῦ πνεύματος αὐτῆς, διὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐντυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπεικονίζουσι τὰς μᾶλλον λεπτολόγους καὶ σοφὰς θεωρίας εἰς τὰ τυπικὰ καὶ εἰς τὰς τεκτονικὰς παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει τὴν τεκτονικὴν ἐργασίαν, κατορθώνει νὰ ἀνατάμῃ καὶ νὰ ἀναλύσῃ μίαν ἀληθινὴν καὶ ὑπερτέραν ζωὴν, ἧς αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί, διὰ τῆς λεπτολόγου ἐρεῦνης κατέστησαν καὶ καθίστανται οἱ γνώμονες, εἰς οὓς προσαρμόζονται τὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ καὶ τὰ μέγαρα ἀξιώματα πάσης ἀρτίας Κοινωνίας.

ΟΜΙΛΙΑ ΑΔ: Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΛΑ

Σεβασμίου τῆς Στοᾶς «Φοῖνιξ»

κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν.

Περὶ μορφωτικῆς ἐργασίας
(Ἐκ τῆς λογοδοσίας τῶν πεπραγμένων)

Ἰδιαιτέραν προσοχὴν κατεβάλομεν κατὰ τὸ λῆξαν τεκτ.: ἔτος εἰς τὴν διδακτικὴν ἢ μορφωτικὴν ἐργασίαν τοῦ Ἐργαστηρίου τούτου. Οἱ κατωτέρω παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ θὰ πείσωσιν ὑμᾶς περὶ τούτου.

Ἐγένοντο ἐν ὄλῳ ὁμιλίαι εἰς ἐργασίας	Α΄	Βαθμοῦ	10
	»	»	Β΄
	»	»	Γ΄
			2
			3

αἱ ἐξῆς :	ὑπὸ τοῦ ἀδ.:	Βαλασάκη	μία	«περὶ ἐλευθερίας»
	»	»	»	Γεωργούλη «περὶ Ὁρφέως καὶ Ὁρφικῶν μυστηρίων»
	»	»	»	Ἐλευθεριάδου μία «Περὶ τοῦ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ὁ Συμβολ. Τεκτον. εἶναι θρησκεία.»
	»	»	»	ῥήτ.: Δ. Παπαμήτρου δύο «περὶ τεκτονικῆς ἀλληλεγγύης» καὶ «περὶ τοῦ συμβόλου «Φοῖνιξ»

Καὶ ὑπὸ τοῦ ΣΕΒ.: πέντε:

Περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ» ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ ὑπὸ τῆς Στοᾶς τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου.

—«Περὶ Μυστηρίων ἐν γένει, καταγωγὴ καὶ περιεχόμενον αὐτῶν» ὡς καὶ «περὶ Μυστηρίων παρὰ τοῖς προϊστορικοῖς ἀνθρώποις.»

—«Μυστήρια εἰς φυλὰς πρωτογόνου πολιτισμοῦ. Μυστήρια Ἀμερικανικὰ καὶ Ἰνδικά»

—Αἰγυπτιακὰ μυστήρια.

—Μυστήρια Ἀδώνιδος, Μίθρα καὶ Κορυβάντων.

—Ἐλευσίνια Μυστήρια (ἐν λευκῇ ἑορτῇ)

Εἰς τὴν μορφωτικὴν ἐργασίαν τῶν ἀδ: ἡ Στ: ἠθέλησε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ χαράξῃ ἐν πρόγραμμα καὶ ἐν σύστημα διδασκαλίας, ἀμφοτέρω τείνοντα πάντως εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὸν τέκτονα ἱκανὸν νὰ φωτισθῇ καὶ δώσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν τριπλὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν τριπλὴν τοῦ Κερβέρου ὕλακην:

Πόθεν ἐρχόμεθα ;

Τί εἴμεθα ;

Ποῦ βαδίζομεν ;

Διότι μόνον οὕτω, ἐτονίσαμεν πέρυσιν, θὰ δυνηθῆ ὁ μύστης νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς του, καὶ νὰ κάμῃ καλὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐκπληρῶν τὸν μέγαν αὐτῆς σκοπὸν, συνεργαζόμενος καὶ αὐτὸς ὡς ἐταῖρος ἐργάτης εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς ὅλης Δημιουργίας.

Καὶ ἵνα πρὸς τοῦτο οἱ ἀδ.: τῆς Στ.: μορφωθῶμεν, ἡ Στ.: ἀπεφάσισεν, ὅπως κατὰ πρῶτον διὰ σχετικῶν διδασκαλιῶν ἐρευνηθῆ ἡ ἰδιαίτουσα θέσις τοῦ μύστου ἐν τῇ ὅλῃ ἀνθρωπότητι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεως μυστῶν ἄχρι σήμερον. Τὴν ἐρευναν ταύτην σκοπὸν εἶχε ἡ σειρὰ τῶν πέντε ὁμιλιῶν τοῦ Σεβ.: καὶ ἡ ὁμιλία τοῦ ἀδ.: Γεωργούλη ἐπὶ τῶν μυστηρίων ἐν γένει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μυστηρίων τῶν διαφόρων λαῶν, σειρὰ ἣτις δὲν ἐτελείωσε, ἀλλὰ θὰ συμπληρωθῆ καταλλήλως καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος. Δι' αὐτῶν ἐζητήθη νὰ ἐρευνηθῆ ἡ ἱστορία τῶν μυστηριακῶν ὁργανώσεων ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν ἀνθρώπων μέχρι σήμερον, καὶ κατανοηθῶν τὰ ἐλατῆρια τὰ ὠθήσαντα τοὺς μύστας εἰς ὁργάνωσιν μυστηρίων, οἱ σκοποὶ τούτων, αἱ ἐσωτερικαὶ τῶν διδασκαλίαι, αἱ τελεταὶ τῆς μυστικῆς ἢ τὰ σύμβολα, δι' ὧν συμβολικῶς ἐδιδάσκοντο αἱ διδασκαλίαι τῶν. Ἐκ τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐρεῦνης καὶ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν παλαιότερων μυστηριακῶν ὁργανώσεων ἐπορίσθημεν ἄχρι τοῦδε ἐν μέγα δίδαγμα :

Ἔστι καὶ ἡμεῖς οἱ Τέκτονες καὶ ἂν δὲν εἴμεθα ἄμεσοι καὶ ἀπ' εὐθείας συνεχιστὰι τοῦ ἔργου τῶν ἀρχαιοτέρων μυστῶν, ἐν τούτοις ἐπὶ τὰ αὐτὸ μὲ ἐκείνους ἀσχολούμεθα, καὶ τὸ διέπον καὶ ἐμψυχῶνον τὰ σημερινὰ μας Τεκτ.: μυστήρια πνεῦμα εἶναι, καὶ πρέπει νὰ εἶναι, αὐτὸ τοῦτο τὸ ὁδηγῆσαν τοὺς παλαιότερους μύστας προλειτουργησάντων μυστηρίων εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν μεγάλων ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν, ἀρχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβάσισαν πολιτισμοὺς ὑπερόχους, πολιτισμοὺς ὑψηλοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, πολιτισμοὺς λάμποντας ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, πολιτισμοὺς ὄντως ἀνθρωπιστικοὺς.

Καὶ συνέπεια τοῦ πορίσματος τούτου προκύπτει πλέον δι' ἡμᾶς ἡ ἀνάγκη τῆς μεγαλειτέρας ἐπιδόσεώς μας εἰς τὴν λεπτομερεστέραν μελέτην τῶν ἀρχαιοτέρων διδασκαλιῶν καὶ διδαγμάτων τῶν προγόνων μας μυσταγωγῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοιούτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμπνεόμενοι θὰ δυνηθῶμεν ἐρευνῶντες καὶ τὰς σημερινὰς συγχρόνους ῥοπὰς καὶ τάσεις τῶν κοινωνιῶν νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ τεκτονικὸν μας

ἔργον ἐπαναφέροντες ἡμᾶς αὐτοὺς πρῶτον, καὶ προσπαθοῦντες κατόπιν ὅσῳ τὸ δυνατόν νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῶν κοινωνιῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀπωλεσθέντος ὀρθοῦ λόγου.

Καθιερώσαμεν ἐπίσης τακτικῶς τὸ σύστημα τῶν τεκτονικῶν φροντιστηρίων καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν τεκτονικὴν περίοδον ἐξηγήσαμεν εἰς τοὺς ἀδ.: τῆς Στ.: τὰ ἠθικὰ διδάγματα, τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς διαδικασίας τῆς μνήσεως τοῦ α' συμβολ.: βαθμοῦ.

Καθ' ἐκάστην ἐπίσης μῆσιν εἰς Α' Συμβ.: Βαθμὸν, ἐγένετο ἡ κατάλληλος διδακτικὴ προσφώνησις πρὸς τοὺς νεοφύτους. Τοιαύτας προσφωνήσεις ἀπηύθυναν οἱ ἀδ.: τῆς Στ.: Γεωργούλης, Ἐλευθεριάδης, ὁ ἀδ.: ρήτωρ Δ. Παπαμῆτρος καὶ ὁ Σεβ.:

Μεγάλην ὅμως σημασίαν ἐδώσαμεν καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν Ἐτ.: καὶ Διδ.:, ἐπανειλημμένως ἀναπτύξαντες εἰς ἐργασίας Β' καὶ Γ' Β.: θέματα σχετικὰ :

Οὕτω εἰς Β' Βαθμὸν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Σεβ.: δύο ὁμιλίαι :

— Καθήκοντα τοῦ ἐταίρου πρὸς ἑαυτόν.

— Ἠθικὰ διατάγματα ἐκ τῆς διαδικασίας τῆς μνήσεως εἰς Β' συμβολ. Βαθμ.: Εἰς δὲ Γ' Βαθμ.: ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Σεβ.: τρεῖς ὁμιλίαι :

— Καθήκοντα διδασκάλου πρὸς ἑαυτόν.

— Ἠθικὰ διδάγματα ἐκ τῆς διαδικασίας τῆς μνήσεως εἰς Γ' Συμβ.: Βαθμ. :

— Ἡ τεκτονικὴ περὶ Χιρὰμ παράδοσις.

Καὶ ἵνα στενώτερον ἐπικοινωνήσωμεν μετὰ τοῦ παρελθόντος ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ μυσταγωγικοῦ πνεύματος ἐπεσκέφθημεν - ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου - τὸν ἐν Ἐλευσίνι ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ ἐκεῖ, ἔνθα ἄλλοτε ὠδηγοῦντο ὑπὸ τῶν ἱεροφαντῶν οἱ πρὸς μῆσιν ἱκανοί, προσεπαθήσαμεν νὰ ἀκούσωμεν διὰ τῆς πνευματικῆς ἀκοῆς τοὺς ἀσθενεῖς διασωζομένους πλέον ψιθύρους τῶν Ἐλευσινίων μυσταγωγῶν καὶ νὰ ἀντλήσωμεν διδάγματα ἀπὸ τὸν θησαυρὸν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μυσταγωγίας.

Λευκαὶ ἑορταὶ ἐγένοντο δύο. Μία ἡ τοῦ μνημοσύνου τοῦ εἰς τὴν αἰων.: Ἄνατ.: μεταστάντος ἀδ.: Ἰω. Μαργαρίτου καὶ ἐτέρα ἡ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ναοῦ τῆς Δήμητρος μετὰ σχετικῆς ὁμιλίας καὶ μεταβάσεως κατόπιν εἰς Μεγάλο Πεῦκο πρὸς φυσιολατρείαν.

Καὶ ἐπελήφθημεν τῆς εὐκαιρίας, ὅπως κατὰ τὰς δύο ταύτας λευκὰς ἑορτάς, ὅπου ἐπικοινωνήσαμεν καὶ μὲ τὸν ἀμύητον κόσμον τῆς κοινο-

νίας μας, ὅπως ἀναπτύξωμεν θέματα, ὡς τὰ «περὶ θανάτου, καὶ πῶς πρέπει ὁ Τέκτων νὰ ἀτενίξῃ καὶ νὰ προετοιμάζηται διὰ τὸν θάνατόν του», καὶ περὶ «Ἐλευσινίων μυστηρίων, διεξαγωγή αὐτῶν καὶ συμβολισμὸς τοῦ μύθου τῆς Περσεφόνης», διὰ τῶν ὁποίων ἀπεσκοπεῖτο ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διαφώτισις τῶν βεβήλων περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν καὶ τάσεων τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου καὶ διδασκαλία καὶ τούτων ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω θεμάτων, σύμφωνα μὲ τὰς ἀντιλήψεις τῶν Τεκτονικῶν μυστηρίων.

Ἡ Στ.: ἡμῶν στρέφουσα ἀμέριστον τὴν προσοχὴν τῆς κυρίως εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν χαρακτήρων μυστῶν ἀπεφάσισεν, ὅπως κατὰ τὸ ἀρξάμενον τεκτ.: ἔτος ἰδρύσῃ βιβλιοθήκην, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ δύνανται οἱ ἀδ.: τῆς Στ.: νὰ εὐρίσκωσι τὰ βοηθήματα εἰς τὰς σχετικὰς μελέτας αὐτῶν, διδάσκοντες ἑαυτοὺς καὶ καταρτίζοντες εὐκοπώτερον οὕτω πως καὶ πνευματικὴν τροφήν διὰ τοὺς λοιποὺς ἀδ.: των.

Καὶ μετὰ ἰδιαιτέρας συγκινήσεως ἀναφέρω, ὅτι εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, τῆς προωρισμένης διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀδ.: τοῦ «Φοίνικος», τὰς πρώτας βάσεις προσέφερεν ἡ εὐγενεστάτη Κυρία τοῦ εἰς τὴν Αἰων.: Ἀνατ.: εὐρισκομένου ἀδ.: μας Ἰω. Μαργαρίτου, δωρήσασα εἰς τὴν Στ.: μας ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν τεκτονικῶν βιβλίων τοῦ μεταστάντος ἀδ.: μας ὡς καὶ πολυτελεῖ δρυϊνὴν βιβλιοθήκην. Πρὸς τὴν Εὐγενεστάτην Καν Ἰων. Μαργαρίτου, τὴν συνεχίζουσιν οὕτω πως τὸ τεκτονικὸν ἔργον καὶ τὴν πρὸς τὴν Στ.: τοῦ Φοίνικος ἰδιαιτέραν τεκτονικὴν ἀγάπην τοῦ πρώην Σεβ.: ἀδ.: Ἰω. Μαργαρίτου, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἀπάντων τῶν ἀδ.: τοῦ Φοίνικος.

Δωρεὰς βιβλίων ἔκαμαν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ ἄλλοι ἀδ.:, δι' εἰδικοῦ δὲ αὐθορμήτου ἐράνου συνελέγη καὶ ἀρκετὸν χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν ἀγορὰν βιβλίων πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Βιβλιοθήκης. Ἐλπίζομεν, ὅτι μετὰ χρονικὸν διάστημα οὐχὶ μεγαλείτερον τοῦ μηνὸς ἡ βιβλιοθήκη θὰ παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τῶν ἀδ.:

Πρόγραμμα Μυσταγωγικῆς Φιλοσοφίας Μέλλουσα παράδοσις τοῦ «Φοίνικος».

Καὶ νῦν μετὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τῆς νέας τεκτονικῆς περιόδου, κατὰ καθιερωθὲν ἔθιμον, θέλω, ἀδ.: μου, ἀπασχολῆσαι ἀκόμη ὑμᾶς δι' ὀλίγων.

Ἡ Στ.: Στ.: Φοῖνιξ, ἐγκρίνουσα τὴν ἀκολουθηθεῖσαν κατεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν, ἀνέθηκεν εἰς τὸν ὑποφαινόμενον καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὅπως διὰ τῆς πρώτης σφύρας ἐξακολουθήσῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν.

Ἡ ἐκ νέου ἀνάδειξις μου ὡς Σεβ.: τῆς Στοᾶς, οὐδεμίαν ἄλλην σημασίαν δυναμένη νὰ ἔχη εἰ μὴ τὴν ἐγκρίσιν τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συντελεσθείσης ἐργασίας καὶ τὴν ἐπιταγὴν πρὸς τὴν ἐξακολουθήσῃ καὶ συμπλήρωσιν ταύτης, μὲ ὑποχρεῶναι, ὅπως κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν εὐχαριστήσω θεομῶς τόσον τοὺς φιлт.: ἀδ.:, ὅσον καὶ τὴν προϊσταμένην μας ἀρχὴν τὴν Γαλ.: Μεγ.: Ἀν.: τῆς Ἑλλ.:, διότι καὶ πάλιν παρέχουν τὴν εὐκαιρίαν εἰς ἐμὲ καὶ ἐγκρίνουν, ὅπως ἐργασθῶ ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς Στ.: καὶ οὕτω πως καὶ τοῦ ὅλου Τάγματός μας.

Καὶ ὑπόσχομαι μετὰ τῶν φιлт.: νέων Ἀξ.:, ὅτι θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς προσδοκίας των.

Ἐκθέσας πρὸ ὀλίγου τὰ πεπραγμένα τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀνεπτυξα διὰ τῶν αὐτῶν γραμμῶν καὶ πάλιν τὸ πρόγραμμα, ὅπερ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ ἀκολουθήσωμεν. Τὸ πρόγραμμα δὲ τοῦτο θὰ θελήσωμεν νὰ καταστήσωμεν παράδοσιν τοῦ «Φοίνικος», μεταβιβαζομένην εἰς τὰς Τεκτονικὰς γενεὰς καὶ πιστῶς ἀκολουθομένην.

Θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὰς προσπάθειάς μας, ὅπως ἀρυσθῶμεν ὅσῳ τὸ δυνατόν πλείονα διδάγματα ἐκ τῆς μυσταγωγικῆς φιλοσοφίας.

Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὴν γνῶσιν, ἣτις ἐγκλείεται ἐντὸς τῶν συμβόλων καὶ τῶν συμβολικῶν διδασκαλιῶν τῶν μυστηρίων μας, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ἀνεύρωμεν τοὺς ὑψηλοτέρους πνευματικούς νόμους, τοὺς διέποντας τὴν φύσιν καὶ τὴν δημιουργίαν, νόμους αἰωνίους, ἀμεταβλήτους νόμους, ὠθοῦντας πρὸς ἐξελικτικὴν πρόοδον ὅλα τὰ ὄντα.— Διότι ὄντως πιστεύομεν, ὅτι μόνον ἡ γνῶσις τῶν φυσικῶν τούτων νόμων δύναται νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὴν διατύπωσιν πραγματικῆς φυσικῆς ἠθικῆς, τῆς τεκτονικῆς ἠθικῆς καὶ εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς πραγματικῆς ἀρετῆς, τῆς Τεκτονικῆς ἀρετῆς.

Καὶ διὰ τὸ βαρὺ τοῦτο ἔργον, ὀλίγους πάλιν, ἀλλ' ἐκλεκτοὺς νέους συνεργάτας θὰ προσλάβωμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Καὶ θὰ στρέψωμεν καὶ πάλιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ὅλην μας μορφωτικὴν προσπάθειαν εἰς διδασκαλίαν περὶ τῶν φιλοσοφικῶν, ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν διδασκαλιῶν τοῦ τάγματός μας.

Τὰ τεκτονικὰ φροντιστήρια, ἅτινα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέλουσιν

ἐξακολουθήσει, θὰ συμπληρώουν τὴν μόρφωσιν ταύτην.

Αἰσθανόμενοι ὅμως τὴν ὑποχρέωσιν, ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα καὶ διδάσκαλοι ὁδηγοὶ—ἕκαστος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεώς του—τῆς βεβήλου κοινωνίας, θέλομεν ἐφέτος στρέψει τὴν προσοχήν μας εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν τῶν σημερινῶν βεβήλων κοινωνικῶν ἀντιλήψεων καὶ ὁσπῶν, καὶ τῶν συνεπειᾶν τούτων συνεγειρομένων νέων κοινωνικῶν προβλημάτων, ἵνα δυνηθῶμεν, σαφῆ εἰ δυνατόν, ιδέαν περὶ αὐτῶν λαμβάνοντες, νὰ ἴδωμεν καὶ κρίνωμεν, κατὰ πόσον αὐταὶ ἐπαναφέρουν ἢ ἀπομακρύνουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν πραγματικὸν τοῦ προορισμόν, κατὰ πόσον τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τῶν σημερινῶν ἢ ἀπὸ νέων μελλουσῶν κακοδαιμονιῶν καὶ δυστυχιῶν, καὶ συνεπῶς κατὰ ποῖον τρόπον ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐπιβάλλεται νὰ ἐργάζεται ἐν τῇ βεβ.· κοινωνίᾳ, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῆς βεβ.· κοινωνίας εἰς τὰς ἀληθεῖς ἀνθρωπιστικὰς ὁδοὺς, αἱ ὁποῖαι ἄγουν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν.

Θὰ προσπαθήσωμεν καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ὅπως φέρωμεν παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν εἰς πάσχοντας καὶ πονοῦντας συνανθρώπους μας.

Ἡ ἀπὸ τῶν παρελθόντων ἔτων ἀρξαμένη προσπάθεια ἰδρύσεως μιᾶς νυκτερινῆς ἐργατικῆς σχολῆς παιδῶν θὰ συνεχισθῇ, καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς θὰ πραγματοποιηθῇ ἐφέτος.

Πρὸς τὰς κατευθύνσεις ταύτας θὰ φέρωμεν τὰς προσπάθειάς μας, καταβάλλοντες ὅλας μας τὰς δυνάμεις.

Γνωρίζομεν, ὅτι τὸ ἔργον μας δὲν εἶναι ἀπλοῦν, οὔτε εὐχερές.

Καὶ διὰ τοῦτο ὑποσχόμεθα, ὅτι, πειθαρχικοὶ εἰς τὸ μέγα πρόσταγμα τῆς ἐξελικτικῆς δημιουργίας, θὰ ἐργασθῶμεν πᾶσαις δυνάμεσιν.

Καὶ θὰ ἐργασθῶμεν, πάντοτε ἀφίνοντες νὰ βομβοῦν εἰς τὰ ὄτα μας οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους μὲ κλειστοὺς ἀκόμη τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠκούσαμεν τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εἰσόδου μας ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, ὅτι:

«Ἐφ' ὅσον ἐμμένει τις εἰς τὴν ιδέαν τοῦ καθήκοντος καὶ βαδίζει ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τοσοῦτον τὰ ἐμπόδια ὑπερνικῶνται καὶ αἱ δυσχέρειαι αἴρονται».

Καὶ θὰ ἐργασθῶμεν, διότι γνωρίζομεν, ὅτι διὰ τῶν μικρῶν προσπαθειῶν μας θὰ συντελέσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλάχιστοι μετὰ τῶν λοιπῶν Τεκτ.· ἀδ.· εἰς διαμόρφωσιν μεγάλων ἀποτελεσμάτων.

Εἶθε τὸ Τεκτονικὸν φῶς τῆς ἀληθείας νὰ φωτίξῃ ἡμᾶς ὡς καὶ ὅλους τοὺς ἀδ.· Τεκτ.· εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θεϊκοῦ σκοποῦ τοῦ Τάγματός μας.

ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

"ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΙΟΤΗΤΑ ΕΙΝΑΙ
Η ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ, ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ,,

Λόγος Μ. Γ. Μιχαηλίδου, Σεβ.: Σ.: Στ'. ΙΩΝΙΑΣ (1)

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀναλαμβάνων τὸ πρῶτον τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμ. Σ.: Στ.:, ἐθεώρησα ὑποχρέωσίν μου νὰ ἐπισκοπήσω ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης σκοπιᾶς τὸ νεοελληνικὸν πρόβλημα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, ἐντὸς τῶν παλιρροιῶν τοῦ ὁποίου ταλανίζομεθα ἀνεργάτιστοι οἱ νεοέλληνες καὶ νὰ ὑποδείξω κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην τὴν μερίστην καὶ πολυτιμοτάτην συμβολήν, ἣν θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ὁ ἑλληνικὸς Ἐλευθεροτεκτονισμὸς εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν παρ' ἡμῖν κάκιστα ἐχόντων, ἐὰν ἀπεφάσιζε «νὰ ἐξέλθῃ πᾶνοπλος τῶν χαρακωμάτων αὐτοῦ καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς τάγμα στρατευομένων πιστῶν, εἰς στρατὸν τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἡμεῖς, ἄπλοῖ στρατιῶται τῆς τεκτονικῆς ἰδεολογίας, δὲν θὰ παύσωμεν ἐργαζόμενοι διὰ τὴν ἀνατολήν τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν οἱ ἡμέτεροι σεπτ.: ἡγέται, ἐξ ὧν κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν πολλοὶ τὴν ἐσπέραν ταύτην παρίστανται ἐν μέσῳ ἡμῶν, θὰ ἀναλάβωσιν ἐρρωμένως τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κηρυγμάτων τῆς νέας πίστεως. Ἄλλ' ἵνα φανῶμεν ἀντάξιοι τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας, δεόν νὰ εἴμεθα παρεσκευασμένοι διὰ μακρᾶς ἀσκήσεως καὶ μελέτης εἰς τὴν ὑπερνίκησιν τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ τῆς πλάνης. Τοῦτον τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν ἔχει ἀδελφ.: μου ἡ φοίτησις ἡμῶν εἰς τὰς ἱεροτελεστίας τῶν τεκτον.: ναῶν καὶ ἡ συμμετοχὴ καὶ παρακολούθησις τῶν τεκτον.: ἐργασιῶν. Ἄνευ τῆς ἀτομικῆς ταύτης τοῦ ἐσωτέρου τῆς ψυχῆς ἡμῶν διακοσμῆσεως, ἄνευ τῆς ἐκουσίας ἡμῶν ὑποταγῆς εἰς τὰ κελεύσματα μιᾶς ἀνωτέρας ἠθικῆς, τὰ μυστήρια τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἡ περὶ αὐτῶν ἔστω βαθμιαία γνῶσις δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν δέουσαν ἐπί-

(1) Ὁ λόγος οὗτος τοῦ φ.λτ.: ἀδ.: Μ. Γ. Μιχαηλίδου, ἀπαγγελλεὶς κατὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἀξιωματούχων, ἀποτελεῖ θαυμασίαν συμπλήρωσιν τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἐκκαιρίᾳ, ἐκφωνηθέντος ὑπ' αὐτοῦ λόγου, ὑπεροχὸν δὲ περιληπτικὴν ψυχολογικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ὅλου συστήματος τῆς Ἐλευθέρου Τεκτονικῆς. Ὁ προσηρμοσμένος λόγος ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ τεύχος Ἰανουαρίου 1927, σελίς 18. Ἀνάγνωθι καὶ σχετικῶν ἔργων ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει, σελίς 2, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐπὶ τὰ Ἔργα».

δρασιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ τέκτονος. Ἡ φύσις τῆς ἀρετῆς κατὰ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλη εἶναι διπλῆ: ἀρετὴ τοῦ πνεύματος καὶ ἀρετὴ τῆς καρδίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐκ διδασκαλίας γεννᾶται καὶ αὐξάνεται, ἡ δὲ δευτέρα ἐκ τῆς ἀσκήσεως, ἐκ τοῦ ἔθους γίνεται, δι' ὃ καὶ ἠθικὴ λέγεται. «Διττῆς δὲ τῆς ἀρετῆς οὗσης, τῆς μὲν διανοητικῆς, τῆς δ' ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖστον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξήσιν... ἡ δὲ ἠθικὴ ἐξ ἔθους παραγίνεται, ὅθεν τοῦνομα ἔσχηκε...».

Κατὰ τὴν ὀρθοτάτην ταύτην ἀνάλυσιν τῆς ψυχολογίας τῆς ἀρετῆς καὶ τὰ ἡμέτερα τεκτον. ἐργαστήρια διὰ τὴν διπλὴν ταύτην μέθοδον ἐγκαυχῶνται, τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν, τὴν δογματικὴν, τὴν φιλοσοφικὴν, ἢ ὅπως ἄλλως θέλετε νὰ τὴν ὀνομάσητε, καὶ τὴν πρᾶκτικὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς, τὴν βιωτικὴν, τὴν κοινωνικὴν, τὴν τῆς φιλαλληλίας καὶ ἀδελφικῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀγάπης.

Ὁ Ἐλευθεροτέκτων ὅστις ἐρχόμενος εἰς τὸν ναὸν δὲν ἔχει βηθεῖαν συνείδησιν τῶν δύο τούτων ὑψηλῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ αἰτημάτων, εἶναι μὲν καὶ καταλέγεται μεταξὺ τῶν πολλῶν κλητῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν. Ὁ Τεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὸ δόγμα τῆς βαθμιαίας τελειοποιήσεώς τοῦ ἀτόμου, εἰς τὸ σύνθημα πάντοτε ὑψηλότερα: *excelsior!* ἀλλ' ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ τέκτονος οὐχὶ τὴν ἀρνητικὴν ἀρετὴν, τὴν οὐδετέραν, τὴν ἐγωϊστικὴν, (τὴν ἐγω-κεντρικὴν) ἀλλὰ τὴν θετικὴν, τὴν φιλάλληλον, τὴν εὐεργετικὴν, τὴν φιλοκοινωνικὴν. Ὁ Τεκτονισμὸς πιστεύει εἰς τὸ δόγμα τῆς ἠρωολατρείας, δηλ. τῆς κυριαρχίας τῶν ἐκλεκτῶν, τῶν ἵπποτων τῆς ἀρετῆς, τῆς ψυχικῆς ἀνδρείας, τῆς καρτερίας, τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς ἰσχυρᾶς βουλήσεως. Ἀναζητῶν τοὺς ὑπάρχοντες τοῦ καὶ ἐπιστρατεύοντες τοὺς μύστας τοῦ μεταξὺ ἀνδρῶν ἐνγλικῶν, ἐπιδειξάντων ἐν τῷ προτέρῳ αὐτῶν βίῳ γενναῖα δείγματα βίου, θεωρητικοῦ καὶ πρᾶκτικοῦ, εὐαρμοστοῦντα πρὸς τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἰδεολογίαν, ὁ Τεκτονισμὸς σκοπεῖ νὰ παρασκευάσῃ στρατιάν ἡρώων, ἐτοιμῶν πρὸς πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ἰδανικῶν του.

Ἄλλ' ὅπως εἰς ἕκαστος ἐκ τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν μιᾶς στρατιᾶς δέον καθ' ἑαυτὸν καὶ καθ' ἄτομον νὰ εἶναι σωματικῶς, ψυχικῶς καὶ ἠθικῶς ἡσκημένος κατὰ πᾶσαν δυνατὴν τελειότητα, ἵνα μετὰ τῶν ἄλλων συμμαχητῶν καταγάγῃ ἐν καιρῷ τὴν πολυπόθητον νίκην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ τέκτων διὰ νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπιτελέσῃ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ μόνου καὶ ἐν ὁμόφρονι συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀδελ-

φών του, δέον νά ἀρχίσῃ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῦ του τὴν ἠρωϊκὴν προσπάθειαν πρὸς τὴν τελειότητα. Καὶ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν τελειότητα ταύτην εἶναι ἡ αὐτογνωσία, τὸ γινῶθι σαυτόν, τὸ περιλάλητον ρῆμα τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ὕπερ ἠτένιζον τὸ πρῶτον οἱ χρηστιαριαζόμενοι εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἱεροῦ χώρου, αὐτὸ τοῦτο τὸ ρῆμα, ὅπερ ὁ Τεκτονισμὸς ὑψώνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν νεοφύτων ὡς τὸν πολικὸν ἀστέρα τῆς τελειοποιήσεώς των. Ἄνευ τῆς αὐστηρᾶς, ἀμειλίχτου, σκληρᾶς, δύναμει νά εἶπω, αὐτογνωσίας καὶ αὐτοεξετάσεως δὲν θὰ δυνηθῶμεν νά προσαρμόσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τελείως πρὸς τὰ ἰδεώδη τοῦ Τεκτονισμοῦ. Οἱ τοιοῦτοι τέκτονες θὰ ὁμοιάζωμεν μὲ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα σκάφη ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπικολῶσι στερεὰ ἐξωτερικὰ τεμάχια ἐνῷ τὰ τοιχώματα τῶν ἀτμολεβήτων, καὶ τὰ ἔμβολα τῶν κυρίων μηχανημάτων εἶναι σαθρά, σκωριῶντα καὶ ἐφθαρμένα. Ἄλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐφόδου τῆς ἀγρίας θαλασσοταροχῆς, ἡ ψυχὴ τοῦ σκάφους θὰ ἀτονίσῃ, καὶ τὰ πελώρια κύματα εὐκόλως θὰ καταπίωσι τὸν δῆθεν στερεὸν σκελετὸν τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας. «Διότι ὅλα ἐκ τῆς ψυχῆς τὴν ἀρχὴν ἔχουν καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ τοῦ σώματος», ὡς λέγει ὁ δαιμόνιος Πλάτων ἐν τῷ Χαρμίδῃ· «πάντα γὰρ ἔφη ἐκ τῆς ψυχῆς ὠρμησθαι καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῷ σώματι».

Ἐὰν ὁμοῦς ἀγνοῶμεν τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῆς ψυχῆς μας, ἐὰν ἀδιανοήτως διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν, πῶς εἶναι δυνατὸν νά ἐνδιαφερθῶμεν διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν τῶν πλησίον μας, ἔστω καὶ ἂν λέγωνται οὗτοι ἀδελφοί μας; Τὸ πρῶτον λοιπὸν καθήκον τοῦ τέκτονος εἶναι τὸ πρὸς ἑαυτόν, τὸ τῆς βελτιώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται αὐτομιστικὸν καὶ ἐγωκεντρικὸν ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ ἄκουσμα. Ὁ ἀγωνιζόμενος καὶ παλαίων διὰ τὴν ἰδίαν βελτίωσιν, θὰ ἀγωνίζεται καὶ θὰ παλαίῃ ἐπίσης καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὁμοίων του. Διότι, ὅστις ἔχει ὁ ἴδιος ἀποκτήσει πολλὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἄλλοτε δὲν εἶχε, θέλει νά καταστήσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους μετόχους καὶ κοινωνοὺς τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν πολυτίμων θησαυρῶν του. Δὲν πρόκειται βεβαίως ἐνταῦθα περὶ τῶν συγγῶν συσσωρευτῶν τοῦ ὕλικου καὶ ἀψύχου πλούτου, ὅστις ἀποτελεῖ πολλοστημόριον τῶν ἀπέλων ψυχικῶν καὶ ἠθικῶν ἀγαθῶν περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος. Οἱ τοιοῦτοι ἐγώστει πλούσιοι, ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσονται, (ἐπιστ. Ἰακώδου 1, 10) ἐνῷ οἱ πλούσιοι τῶν ψυχικῶν καὶ ἠθικῶν θησαυρῶν, οἵτινες ἀνοίγουσι τοὺς κρουνοὺς τῆς σοφίας αὐτῶν, ἵνα φωτίσωσι τοὺς ἐν τῷ σκότει καὶ σκιᾷ καθημένους, οἵτινες διαχέουσι τὰ νάματα τῆς ἀγάπης καὶ φιλαλληλίας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους δι-

καίους καὶ ἀδίκους, κἀν ἀποθάνωσι, ζήσονται, διότι, αἱ ἰδέαι των εἶναι ἀθάνατοι. Τοιαύτην σοφίαν ἐπαγγέλλεται ὁ Τεκτονισμὸς εἰς τοὺς μύστας αὐτοῦ, ἀγνήν, εἰρηνικήν, ἐπιεικῆ, εὐπειθήν, πλήρη εὐσπλαγνίας καὶ καλῶν καρπῶν, ἀμερόληπτον καὶ ἀνυπόκριτον. (Ἐπιστ. Ἰακώβου 3, 17).

Τοιαύτην ἀγάπην διδάσκει ὁ Τεκτονισμὸς, μακροθυμοῦσαν, ἀγαθοποιόν, τὰ πάντα ἐλπίζουσαν, τὰ πάντα ὑπομένουσαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ὁμοίων. (Παύλου πρὸς Κορινθίους 13, 4).

Διὰ τῆς διαδόσεως ἀνὰ τὸν κόσμον τῆς ἀληθοῦς σοφίας καὶ γνώσεως καὶ διὰ τῆς ἀκτινοβολίας τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας εἰς τοὺς πλησίον μας ἀποκτᾶ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην, δι' ἧς προσεγγίζει τὰ κράσπεδα τοῦ θρόνου τοῦ μεγάλου Δημιουργοῦ.

Ἄλλ' ἵνα τούτου τύχωμεν, ἀγαπητοὶ ἀδελ.·, δεῖον γὰρ γίνωμεν κατὰ τὸν Ἀπόστολον «Τελεσταὶ τῶν λόγων καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί. «Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί» (Ἰακώβος, 1,22).

Ἡ ἰσχὺς, ὁ χαρακτήρ, ἡ φήμη καὶ ἡ ἐπίδρασις ἑνὸς ἔθνους ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀγωγῆς τῶν πολιτῶν αὐτοῦ. Ἡ ἀγωγή βαίνει ἀλληλένδετος καὶ ὡς ὑποστήριγμα καὶ τμῆμα τῆς θρησκείας καὶ τῆς εὐσεβείας.

Ἡ ἀμάθεια ἐκτρέφει τὸ ἔγκλημα, τὴν σκληρότητα, τὴν ἀτιμίαν, τὴν νοσηρότητα, τὴν ἔνδειαν. Καὶ συνεπιφέρει συμφοράς, παρακμήν, καταστροφὴν καὶ ἐξαφάνισιν.

R. STEINER

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ

DAS CHRISTENTUM ALS MYSTISCHE THATSACHE
Berlin 1920

ΥΠΟ

ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΣΤΑΪΝΕΡ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Χ.

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΣΣΑΙΟΥΣ

Ἡ σοφία τῶν Μυστηρίων ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν τὸ ἔδαφος, ὅπου ἐβλάστησεν ὁ Χριστιανισμός. Διὰ τὴν ἀρχικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἤτο ἀναγκαία ἦ ὑπαρξίς μιᾶς θεμελιώδους πεποιθήσεως. Ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῇ τὸ πνεῦμα τῶν μυστηρίων εἰς τὴν ζωὴν εἰς ἀκτῖνα πολὺ εὐρυτέραν ἐκείνης, καθ' ἣν αὐτὰ ταῦτα εἶχον ἕως τότε ἐπιτρέψει. Ἡ δὲ πεποίθησις αὕτη εἶχε ὁπαδοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον, καὶ ἵνα πεισθῶμεν περὶ τούτου ἀρκεῖ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ἐτήρουν οἱ Ἑσσαιοὶ καὶ οἱ Θεραπευταί, τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς χρονολογεῖται πολὺ πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Οἱ Ἑσσαιοὶ ἀπετέλουν ἐν Παλαιστίνῃ ἀπόκριφον αἵρεσιν καὶ ὑπολογίζεται, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ ἀνῆρχοντο περίπου εἰς τέσσαρας χιλιάδας. Ἀπετέλουν κοινότητα, ἡ ὁποία ἤξιον ἔκ μερῶν τῶν μελῶν τὸν τρόπον διαβιώσεως, προσεγγίζοντα τὸν ἄνθρωπον, πρὸς τὴν θεϊαν κατάστασιν. Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν κοινότητα τῶν Ἑσσαιῶν ὑπεβάλλετο εἰς αὐστηρὰν ἐξέτασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν

ἐβελαιοῦτο, ἐὰν οὗτος ἦτο ὄριμος δι' ὑψηλότεραν ζωὴν. Ὁ γενόμενος δεκτὸς ὤφειλε νὰ διέλθῃ ὄρισμένον χρονικὸν διάστημα δοκιμασίας καὶ ὑπεχρεοῦτο νὰ δώσῃ ἐπίσημον ὄρκον, ὅτι δὲν θὰ ἀπεκάλυπτεν εἰς ξένους τὰ ἀπόρρητα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸ εἶδος διαβιώσεως τῶν Ἑσσηαίων. Ἡ διαβίωσις αὐτὴ εἶχεν ὡς σκοπὸν νὰ ὑποτάξῃ τὴν κατωτέραν φύσιν, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ ἀφύπνισις τοῦ ὑπνώττοντος πνεύματος. Ἐκεῖνος, ὅστις εἶχεν ἀναγνωρίσει μέχρις ὄρισμένου τινὸς σημείου τὸ ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ του κεκρυμμένον πνεῦμα, ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τοῦ τάγματος καὶ ἀνελάμβανε τὸ φυσικὸν ἐκεῖνο κύρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέρρεεν ἀπὸ ἰδιαίτερον ἐξωτερικὸν γνῶρισμα, ἀλλὰ ἀπὸ μόνην τὴν ἠθικὴν ἀξίαν.

Οἱ Θεραπευταὶ τῆς Αἰγύπτου ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τοὺς Ἑσσηαίους. Ὁ Ἀλεξανδρινὸς φιλόσοφος Φίλων ἀναφέρει πᾶσαν δυνατὴν λεπτομέρειαν ἐπὶ τῆς πειθαρχίας καὶ τῶν ἠθῶν των εἰς μίαν πραγματείαν του: Ἔς ὑπενθυμίσωμεν μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχουν σαφεῆ ἰδέαν τοῦ τι ὑπῆρξε τὸ πνεῦμα τῶν Θεραπευτῶν. «Αἱ κατοικίαι τῶν μελῶν τῆς κοινότητος εἶναι ἀπλοῦσταται· δὲν παρέχουν εἰμὴ μόνον τὴν ἀναγκαίαν προφύλαξιν ἀπὸ τὸν ἐξαιρετικὸν καύσωνα καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος. Αἱ οἰκίαι αὐταὶ δὲν συνεχόνται πρὸς ἀλλήλας, καθόσον ἡ γειτονικὴ συμβίωσις δὲν εἶναι εὐάρεστος εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει τὴν μόνωσιν. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως δὲν εἶναι ἀπομεμακρυσμένοι ἀπ' ἀλλήλων διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζουσι τὰς στενὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀγαπηταὶ εἰς τὴν κοινότητα καὶ ἵνα ἐν περιπτώσει προσβολῆς ἐκ μέρους ληστῶν καθίσταται δυνατὴ ἡ παροχὴ βοηθείας τῶν μὲν πρὸς τοὺς δέ. Ἐντὸς ἐκάστης οἰκίας ὑπάρχει καθιερωμένος τόπος, ἀποκαλούμενος ναὸς ἢ μοναστήριον. Εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν, τὸν θάλαμον ἢ τὸ κελλίον μετέρχονται τὰ ἀπόρρητα τῆς ἀνωτέρας ζωῆς... Εἶναι κάτοχοι βιβλίων παλαιῶν συγγραφέων, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε διόκησαν τὴν σχολὴν των καὶ οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐκληροδότησαν πλείστας ἐρμηνείας ἐπὶ τῆς ἐν χρήσει μεθόδου εἰς τὰ ἀλληγορικὰ συγγράμματα... Ἡ ἐρμηνεία των προσηλοῦται εἰς τὴν βαθεῖαν ἔννοιαν τῶν ἀλληγορικῶν ἀφηγήσεων».(1)

Ὅπως καθίσταται πρόδηλον, πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς γενικεύ-

Αἱ οἰκίαι τῶν συνελθόντων πρὸς τὸν ναὸν εἶναι εὐτελεῖς εἰς τὸ πρὸς δύο τὰ ἀναγκαῖα ἐπιπλοῦντα, πρὸς τὸν ἀπ' ἡλίου φλογμὸν, καὶ τὸν ἀπ' ἀέρος κρυμὸν. Οὗτοι δὲ ἐγγύς, ὥστε αἱ ἐν ταῖς ἀστεσιν ὄχληρόν γάρ καὶ δυσάρεστον τοῖς ἐρημίαν ἐξηλωκόσι καὶ μεταδιώκουσιν αἱ γειτνιάσεις, οὗτοι πόρρω, δι' ἣν ἀσπάζονται κοιωνίαν, καὶ ἵνα, εἰ ληστῶν γένοιτο ἐφοδός, ἀλλήλοις ἐπιβοηθῶσιν. Ἐν ἐκάστη δὲ οἰκίᾳ ἐστὶν ἱερὸν, ὃ καλεῖται σεμνίον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾧ μονούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελούσιν, μηδὲν, εἰςκαμίζοντες, μὴ ποτόν, μὴ σιτίον, μηδὲ τι τῶν ἄλλων ὄσα πρὸς τὰς τοῦ σώματος χρείας ἀναγκαῖα, ἀλλὰ νόμους καὶ λόγια θεοπιδέντα διὰ προφητῶν, καὶ ὕμνους, καὶ κα' ἄλλα οἷς ἐπι-

σεως μιᾶς μεθόδου, ἡ ὁποία ἐκαλλιεργεῖτο εἰς τὸν στενότερον κύκλον τῶν Μυστηρίων. Διὰ τῆς ἐκλαϊκείσεως ὅμως ταύτης εἶναι φυσικόν, ὅτι εἶχεν ἐξασθενήσει ἡ αὐστηρότης τῶν Μοναστηρίων. Αἱ κοινότητες τῶν Ἑσσαίων καὶ τῶν Θεραπευτῶν ἀποτελοῦν τὸν φυσικὸν μεταβατικὸν σταθμὸν ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα μυστήρια εἰς τὸν Χριστιανισμόν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι, ἐνῶ οἱ Ἑσσαῖοι καὶ οἱ Θεραπευταὶ κατέστησαν τὴν μεταρρύθμισιν ζήτημα αἰρέσεως, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξ ἀντιθέτου τὴν ἀνύψωσεν εἰς ὑπόθεσιν ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἐπέκτασις οὐχ' ἦττον αὐτῆ, ἀναγκαῖα δι' ὀλοκλήρον τὴν ἀνθρωπίνην ἀνάπτυξιν, ἐπέπρωτο νὰ ἀποβῇ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἡ αἰτία ἐτι μεγαλυτέρας ἐξασθενείσεως τῆς μνήσεως.

Ἡ ὕπαρξις παρομοίων αἰρέσεων καθιστᾷ ἀντιληπτὴν τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἰησοῦ. καθότι παρεῖχον τὴν δυνατότητα εἰς ἀνθρώπον πεπρωτικισμένον μὲ τὰς ὑψηλοτέρας πνευματικὰς ιδιότητες νὰ μεθερμηνύσῃ αὐτὰς εἰς ζώσας δυνάμεις. Ὁ σκοπὸς παρομοίας Κοινότητος εἶναι ἡ ἀφύπνισις ἐντὸς ἐκάστου ἀνθρώπου τῆς θείας δυνάμεως καὶ ἡ καθοδήγησις του εἰς τὸν βαθμὸν, ὁ ὁποῖος ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ψυχικὴν του ιδιότητα, Μία φύσις Βούδα διακρίνεται ἀπὸ τὴν φύσιν ἐνὸς κοινοῦ ἀνθρώπου, καθότι εὐρίσκεται εἰς ὑψηλοτέραν βαθμίδα ἐξελίξεως ἐν τῇ ψυχικῇ ζωῇ, γεννᾶται πεπρωτικισμένη μὲ μεγαλυτέραν κληρονομίαν, ἔχει μεγαλύτερον ἀριθμὸν πνευματικῶν προγόνων, ἢ προγενεστέρων προσωπικοτήτων. Γεννᾶται κεκτημένη ἤδη ἀνωτέρας πνευματικῆς δυνάμεις, ἀνεπτυγμένη εἰς προγενεστέρους βίους. Ἡ πίστις εἰς τὴν μετεμψύχωσιν εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τοῦ εἶδους διαβιώσεως, τὸ ὁποῖον μετήρχοντο οἱ Ἑσσαῖοι καὶ οἱ Θεραπευταί. Ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ὑπέστη ἀνωτέραν ἐξέλιξιν, θὰ ἀνέλθῃ εἰς ἀνωτέραν βαθ-

στήμη καὶ εὐσέβεια συναύξονται καὶ τελειοῦνται. Ἄξι μὲν οὖν ἄληστον ἔχουσι τὴν τοῦ Θεοῦ μνήμην, ὡς καὶ δι' ὄνειράτων μὴδὲν ἕτερον ἢ τὰ κάλλη τῶν Θεῶν ἀρετῶν καὶ δυνάμεων φαντασιουθεῖται. Πολλοὶ οὖν καὶ ἐκλαλοῦσιν ἐν ὕπνῳ ὄνειροπολοῦμενοι τὰ τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας αἰδέματα δόγματα.

Δις δὲ καθ' ἐκάστην ἡμέραν εὐχόμενοι εὐχεσθαι, περὶ τὴν ἕως καὶ περὶ τὴν ἐσπέραν ἡλίου μὲν ἀνίσχοντος εὐμερίαν αἰτούμενοι τὴν ὄντως εὐμερίαν, φωτὸς οὐρανοῦ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀναπληρῆσαι, δυσαιέτου δὲ, ὑπὲρ τοῦ τὴν ψυχὴν τοῦ τῶν αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν ὄγκου παντελῶς ἐπικρατισθεῖσαν, ἐν τῷ ἑαυτῆς συνεδρίῳ καὶ βονλευτηρίῳ γενόμενῃν, ἀλήθειαν ἰχνηλατεῖν.

Τὸ δὲ ἐξ ἐωθινοῦ μέχρις ἐσπέρας διάστημα σύμπαν ἐστὶν αὐτοῖς ἄσκησις. Ἐντυγχάνοντες γὰρ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι φιλοσοφοῦσι, τὴν πάρερον φιλοσοφίαν ἀλληγοροῦντες, ἐπειδὴ σύμβουλα τὰ τῆς θρησκείας ἐρημησίας νομίζουσι φύσεως ἀποκοσμημένης, ἐν ὑπονοήσις δηλουμένης. Ἔστι δὰ αὐτοῖς καὶ συγγράμματα παλαιῶν ἀνδρῶν, οἱ τῆς αἰρέσεως ἀρχηγῆται γενόμενοι πολλὰ μνημεῖα τῆς ἀλληγορουμένης ἰδέας ἀπέλιπον, οἷς καθάπερ τισὶν ἀρχετύποις χρώμενοι, μιμοῦνται τῆς προαιρέσεως τῶν τρεῶν. Ὡστ' οὐ θεωροῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιοῦσιν ἄσματα καὶ ὕμνους εἰς Θεὸν διὰ παντοίων μέτρων καὶ μελῶν, ὁυθμοῖς σέμνοτέροις ἀναγκαιῶς χαράττουσι. Τὰς μὲν οὖν ἐξ ἡμέρας χωρὶς ἕκαστοι μονούμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἐν τοῖς λεγθεῖσι μοναστηρίοις φιλοσοφοῦσι τὴν αὐτεῖον οὐχ ὑπερβαίνοντες, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἀπόπτου θεωροῦντες. Ταῖς δὲ ἐβδόμασι συνέρχονται καθάπερ εἰς κοινὸν σύλλογον, καθ' ἡλικίαν ἐξ ἧς καὶ θέζονται μετὰ τοῦ πρέποντος σχήματος, εἰσω τὰς χεῖρας ἔχοντες, τὴν μὲν δεξιάν μεταξὺ στέγνου καὶ γενείου, τὴν δὲ εὐώνυμον ὑποσταλμένην παρὰ τὴν λαγόνι.

μίδα τῆς κρατούσης ἱεραρχίας. Θὰ καταστῆ μύστις ἐν ὑψηλότερα σημασία. Μία φύσις βαθεῖα ἀναπτύσσεται πάντοτε ἐντὸς τῶν κόλπων τοιοῦτου εἶδους κοινότητος. Συνεπῶς οἱ ἀπαραίτητοι ὄροι διὰ τὴν ἀνακάλυψιν μιᾶς νέας βουδικῆς προσωπικότητος συνηντῶτο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μέσα εἰς μίαν κοινότητα Ἑσσαίων ὁ λόγος ἦτο δυνατόν νὰ καταστῆ σὰρξ νὰ ἀποβῆ δηλαδὴ προσωπικότης καὶ νὰ ἐνοικήσῃ ἐντὸς αὐτῆς. Ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἡ ὑψηλότερα προσωπικότης, ἡ ὁποία ἦτο δυνατόν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ Ἑσσαϊσμοῦ. Ἐκεδίωξε νὰ καταστήσῃ τὸν θεμελιώδη χαρακτῆρα τοῦ Ἑσσαϊσμοῦ ὑπόθεσιν γενικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, ἀκριβῶς δὲ ἡ ἀξίωσις του αὐτῆ κατέστησε τὸν Ἰησοῦν ἰδρυτὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τῆς διαβιώσεώς των καὶ τῆς μνήσεώς των οἱ Ἑσσαῖοι εἶχον ἤδη διακηρύξει, ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι κατὰ τι τὸ ἀνεξάρτητον ἀπὸ ἐξωτερικῶν τύπων. Εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὁ Ἰησοῦς προσέθεσε καὶ ἐτέραν διακηρύττων ὅτι σύμπασα ἡ ἀνθρωπίνη προσπάθεια ἔπρεπε νὰ συγκεντρωθῆ εἰς τὴν λατρείαν τῆς ψυχῆς, ἵνα καταστῆ δυνατόν, ὡς καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι δὲν διῆγον τὴν αὐστηρὰν ζωὴν τῶν Ἑσσαίων, δυνηθῶσι ἐν τινι μέτρῳ νὰ ἀποκτήσουν τὴν πνευματικότητα. «Ὁὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, οὐδὲ ἐροῦσιν ἰδοὺ ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν». (Λουκ. ιξ' 20, 21) Αὐτὸ σημαίνει : Δύνασθε χωρὶς νὰ εἴσθε Ἑσσαῖοι, νὰ φθάσητε εἰς τὴν πεποίθησιν περὶ ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ πεποίθησις αὐτὴ εἶναι ὁ κύριος ὄρος, ὁ δὲ ἀποκτήσας ταύτην θὰ εὔρη τὸν Θεὸν πανταχοῦ. Ὅταν ἔχη κανεὶς τὴν πεποίθησιν αὐτήν, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὸ Θεῖον μέσα εἰς ὀλόκληρον τὸ Σύμπαν. «Ὁὐχὶ δύο στρουθία ἄσσαριον πωλεῖται ; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσιταὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν.» (Ματθ. ι' 29, 30).

ΑΝΑ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΣΤΟΑΣ

Σ.: ΣΤ.: ΚΙΝΥΡΑΣ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΠΑΦΟΥ

Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Στοᾶς ταύτης προσκληθεὶς παρέστη ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος Ἀδ.: Χριστόφορος Τουρναρίτης, πρὸς ὃν μάλιστα παρεχωρήθη ἡ ἔδρα τοῦ Σεβασμίον ὑπὸ τοῦ τέως Σεβασμίον ἀδελφοῦ Παύλου Κυθραιώτου. Ἀμα τῇ ἐγκαταστάσει τοῦ νέου Σεβασμίον, ὁ ἀδελφὸς Χριστόφορος Τουρναρίτης ἀπήγγειλε πανηγυρικὸν ἄμα καὶ παραναιτικὸν λογιδριον, ἔχον ὡς ἑξῆς:

Φίλ.: Ἀδ.:

Ταχὺς ρέων ὁ χρόνος, τέσσαρας ἀνεκύκλωσεν ἐνιαυτοὺς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς Γαλ.: Μεγ.: Ἀν.: τῆς Ἑλλάδος, εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἐγκαθιδρύσω εἰς τὴν πατρίδα τῆς ὥραίας θεᾶς τὴν Σεπτ.: τοῦ Κινύρα Στ.: φέρων δὲ τὴν μνήμην μου πρὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀναλογίζομαι ὅτι περιεστοιχιζόμεν ὑπὸ δρακὸς μόνον φιλοτίμων τεκτόνων καὶ ἔβλεπον τὰς στήλας τοῦ Ναοῦ σχεδὸν κενὰς, ἐγκαταστήσας δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ βασιλέως Σολομῶντος τὸν πρῶτον Σεβάσμιον, τὸν φίλτατον ἄδ.: Μαλαματένιον, προσφωνήσας αὐτόν, διαπείρωσ ἠϋχήθην ὅπως πολὺ συντόμως ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ Σύμπαντος βοηθήσῃ, ἵνα πρὸ πυκνοῦ ἀριθμοῦ ἀδελφῶν, συντόμως μοι δοθῇ εὐκαιρία ν' ἀπευθύνω καὶ πάλιν τὸν λόγον. Σήμερον λοιπὸν ἀντιλαμβάνεσθε κατὰ πόσον τοῦ Κόσμου ὁ πάνσοφος Δημιουργὸς εἰσήκουσε τῶν τριούτων εὐχῶν, φαντάζεσθε δὲ τὴν ἀνέκφραστον χαρὰν μου βλέποντος τὰς στήλας λαμπруνομένας ὑπὸ πυκνοῦ ἀριθμοῦ φιλιτάτων ἀδελφῶν. Καὶ εἶναι εὐλογος ἡ χαρὰ καὶ ἡ υπερηφάνειά μου, διότι ἔχω τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ εἶμαι εἰς τῶν ἰδρυτῶν καὶ ἐπιτίμων Σεβασμίων τοῦ Κινύρα, πᾶσα δὲ πρόοδος καὶ εὐημερία τούτου, βεβαιώθητε ὅτι μεγάλως μὲ ἐνδιαφέρει καὶ συγκινεῖ.

Ἐκαμα μνείαν τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας καὶ προόδου, ὀφείλω ὅμως νὰ προσθέσω ὅτι δὲν θὰ ἀπηρχόμην τῆς ἀποψινῆς τελετῆς μὲ ἤσυχον τὴν συνείδησιν, ὅτι ἐπετέλεσα τὸ καθήκον μου, ἐὰν δὲν ἀπένειμα ἐξ ὀνόματος τῆς Γαλ.: Μεγ.: Ἀν.: τῆς Ἑλλάδος τὸν δίκαιον ἐπαινον πρὸς τοὺς πρόφην Σεβ. Φιλτ.: Ἀδ.: Ἀδ. Μαλαματένιον, Ρούβαλην καὶ Κυθραιώτην, ὑπὸ τὴν σφύρα καὶ πεπνυμένην σφύραν τῶν ὀποίων

συνεπικουρούντων τοῦ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ λοιπῶν ἀδελφῶν, ἐπετελέσθη ἡ πρόσδος αὕτη, παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, ὅπως ἐγερθῆτε, ἵνα φέρωμεν τριπλῆν τιμητικὴν χειροκρουσίαν ὑπὲρ τῶν ρηθέντων τριῶν πρώην Σεβασμίων.

Καὶ ἤδη ἀποτείνων πρὸς ὑμᾶς τὸν λόγον, Σεβάσμιε ἀδελφὲ Μαρκίδη, ἔχω καθήκον νὰ θέσω πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν, ὅτι ἀναλαμβάνετε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐργαστηρίου, διατελοῦντος ἐν ζηλευτῇ εὐημερίᾳ καὶ κατέχοντος σημαίνουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γαλ.· Μεγ.· Ἀν.· Στοῶν, συνεπὼς εἶναι βαρῦς ὁ ἐφ' ὑμῶν λαχὼν κληρὸς καὶ πλήρης εὐθυνῶν ἢ τιμητικῆ τῶν ἀδελφῶν ἐντολή. Μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν ἐπληροφορήθη, ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς Σεβασμιότητος τοῦ Φιλτ.· Ἀδελφοῦ Κυθρικιώτου ληφθεῖσα ἀπόφασις ἰδρύσεως Νυκτερινῆς Σχολῆς ἔλαβεν ἤδη σάρκα καὶ ὄσπ' καὶ ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν τῆς ἢ Σχολῆς. Τὴν ὠφελιμότητα ταύτης πάντες καλῶς γνωρίζομεν, τιμὴ δὲ καὶ εὐγνωμοσύνη πρὸς τοὺς εὐγενεῖς πρωτεργάτας τοῦ κοινωφελεστάτου τούτου ἔργου, διὰ τὸ ὅποσον ἐπίσης ὡς Πρόεδρος τῆς Στοῶς, ἀδελφὲ Σεβάσμιε, ἔχετε ὑποχρέωσιν νὰ ἐντεινῆτε τὰς προσπάθειάς σας, ἵνα τῇ συνεργασίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς διοικητικῆς Ἐπιτροπείας ἀποδώσῃ ἢ Σχολῇ εἰς τὴν κοινωνίαν τοὺς καρποὺς οὓς προσδοκᾷ παρ' αὐτῆς.

Σεβάσμιε ἀδελφὲ Μαρκίδη.

Ἐκ καθήκοντος ὑπέμνησα ὑμῖν τὰς μεγάλας εὐθύνας ἃς συνεπάγεται τὸ ὑψηλὸν ὑπόργημα εἰς ὃ ἡ ἐμπιστευτικὴ καὶ τιμητικὴ ψῆφος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κινύρχου καὶ ἡ εὐμενὴς συγκατάθεσις τῆς Γαλ.· Μ.· Ἀν.· τῆς Ἑλλάδος ἀνεβίβασεν ὑμᾶς, ποσῶς ὁμως τὸ μέγεθος τῶν τοιούτων εὐθυνῶν δὲν πρέπει νὰ γεννήσῃ ἐν ὑμῖν αἰσθημα δέους, διότι ταῦτον αἰσθημα πρέπει νὰ εἶναι ξένον πρὸς τὸν τέκτονα. Ἐχων ὑπ' ὄψιν καὶ καλῶς γνωρίζων τὴν ἐξαιρετικὴν ἐργατικότητα, τὴν ἐμφρονα ἐπιμονὴν καὶ τὸν τεκτονικὸν ζήλον καὶ ἀφοσίωσιν ὑμῶν, εἶμαι βέβαιος ὅτι μὲ τοιαῦτα λαμπρὰ ἐφόδια καὶ μὲ πολυτίμους μέντορας καὶ συμπαροστάτους τοὺς φιλότατους πρώην Σεβασμίους καὶ ἀρωγοὺς τοὺς ζηλωτὰς ἀξιωματικούς καὶ λοιποὺς φιλτ. ἀδ.· θὰ κρατηθῇ καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον τεκτονικὸν ἔτος ὑψηλὰ τῆς τεκτονικῆς ἀληθείας ἢ λαμπρὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τῆς Πάφου καὶ ὁ Κινύρχος θὰ συνεχίσῃ τὴν λαμπρὰν καὶ εὐεργετικὴν του σταδιοδρομίαν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας καὶ πρὸς μεγίστην χαρὰν τῆς Γαλ.· Μεγ.· Ἀν.· ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας θερμῶς οἶς συγχαίρω.

ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Β΄

Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἐν Θεσβνίκη τελετὴν ἐπὶ τῇ ἐννάτῃ ἐπετείῳ τῆς ἀνακωχῆς τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου ὡς ἐγράφομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἀπήγγειλεν ὁ ἀδ.· Ι. Λαδάς ἀντιπρόσωπος τῆς Σ.· Στ.· Φοινιξ τὸν κατωτέρω παρατιθέμενον λόγον)

Κυρίαί καὶ Κύριοι

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐορτάζομεν ὑπὸ ἄλλην στέγην τὴν ἐπέτειον τῆς ἀνακωχῆς τοῦ μεγάλου πολέμου ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Στοᾶς «veritas» ἔχων καὶ τότε ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην τὴν ἡγεσίαν τῆς συγκεντρώσεως, ἠύχετο ὅπως κατὰ τὸ προσεχές, δηλαδὴ τὸ ἐφετεινὸν ἔτος, ἡ ἀναμνηστικὴ τελετὴ διεξαχθῇ εἰς τὰ δώματα τοῦ σεμνοῦ τοῦτου μεγάρου, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρε προσφάτως ἡ φιλότιμος μέριμνα πολλῶν τεκτόνων, εἴμεθα δὲ ἐξαιρετικῶς εὐτυχεῖς, διότι ἡ εὐχὴ ἐκείνη τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου ἐξεπληρώθη κατὰ πάντα καὶ δοκιμάζομεν βαθύτατον συναίσθημα χαρᾶς ἐπικοινωνοῦντες, κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν ὄχι μόνον πρὸς ἀλλήλους, ἐν τεκτονικῷ κύκλῳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπίλεκτα μέλη τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας, ἅτινα εὐηρεστήθησαν νὰ συνενωθῶσι ψυχικῶς μεθ' ἡμῶν, διὰ ν' ἀναπολήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ ἀναμνήσεων παρελθόντων γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐπέδρασαν τόσον σημαντικῶς ἐπὶ τῆς μεταπολεμικῆς ζωῆς τῶν λαῶν καὶ παρέχουν τόσον ἀφθονον ὕλην μελέτης καὶ διδαγμάτων εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας.

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν συμπληροῦται ἐννεαετία ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς ἀνακωχῆς τοῦ παγκοσμίου πολέμου, εἶνε δὲ εὐνόητος ἡ ἀποδιδόμενη εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην σημασία.

Ὁ πόλεμος οὗτινος τὸν μερικὸν τερατισμὸν ἐσημείωσεν ἡ 11 Νοεμβρίου 1918 καὶ λέγομεν μερικὸν διότι ἡ τραγωδία ἐπέπρωτο νὰ συνελθῇ ἐν ἀνατολῇ ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως ὁ μέγιστος πάντων ὅσοι μέχρι τῆς σήμερον συνετάραξαν τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τὸν ὄγκον τῶν μελῶν οὓς παρέσυρεν εἰς τὸν ἀγῶνα, τὴν ποικιλίαν τῶν μέσων ἅτινα ἔθεσαν εἰς χρῆσιν οἱ ἀντίπαλοι λαοὶ πρὸς ἐξόντωσιν ἀλλήλων, τὴν κολοσσιαίαν κατανάλωσιν πλούτου καὶ ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦθ' ὅπερ τὸ σπουδαιότερον τὸν τρομακτικὸν ἐξαφανισμὸν ἑκατομμυρίων ὄλων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, τὰς ὁποίας ὠδήγησαν εἰς τὸν τάφον τὸ πῦρ τῶν μαχῶν, αἱ κακουχίαι καὶ αἱ στερήσεις.

Ἄλλ' οἱ πόλεμοι δὲν ἔχουν ὡς ἐπακολουθήματα μόνας τὰς ἐκβάσεις

τῶν μαχῶν, μόνον τοὺς θριάμβους, ἢ μόνας τὰς ἡττας. Οἱ πόλεμοι γίνονται μὲν αἰσθητοὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς των, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν ἐκδηλοῦνται ἰδίως εἰς τὰς μεταπολεμικὰς περιόδους, τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην ἀντιλαμβάνομεθα ἡμεῖς, οἱ ἄνθρωποι τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἐν ὅλῃ των τῇ τραχύτητι, καλύτερον παντὸς ἄλλου, πρὸ τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἠθικῆς ἐξαρθρώσεως, ἣτις ἐπικολούθησε τὴν μεγάλην σύρραξιν τῶν λαῶν. Οὐδεὶς ἀμερόληπτος θ' ἄρνηθῆ, ὅτι ἀπὸ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἐξῆλθον ἐξ ἴσου δυστυχεῖς καὶ οἱ νικηταὶ καὶ οἱ ἡττημένοι, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς θὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἐξῆλθε καλύτερα ἀπὸ τὴν τρομερὰν δοκιμασίαν τοῦ πυρός, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβλήθη κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τοῦ πολέμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἠκούσθησαν ἐν τούτοις καὶ ὑψηλά τινα διδάγματα, ὡς αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἀλησμονήτου Προέδρου τῶν Ἑν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τὰ ὁποῖα καίπερ παραγνωρισθέντα ἐν πολλοῖς θὰ μνημονεύονται εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Λαῶν ὡς τίτλοι τιμῆς διὰ τοὺς ἐξαγυγείλαντας ταῦτα. Ἐκ τῶν διδαγμάτων τούτων ἐγεννήθη καὶ εἰς νέος θεσμός, τοῦ ὁποίου ὀφείλει νὰ ποιῆται περὶ πολλοῦ ἡ ἀνθρωπότης, ὁ θεσμὸς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Παρήλθον ἐννέα ὀλόκληρα ἔτη ἀπὸ τοῦ τερατισμοῦ τῆς συρράξεως ἐκείνης καὶ ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἐπανεῦρεν ἀκόμη τὴν εἰρήνην οὐδὲ ἐπανέκτησεν ἡ κοινωνία τὸν παλαιὸν ρυθμὸν καὶ τὰ πνεύματα τὴν γαλήνην.

Ἡ ἀνθρωπότης νοσεῖ καὶ τοῦτο ἦτο ἐπόμενον μετὰ τὴν ἀνατροπὴν, τὴν ὁποίαν ἐπέφερεν εἰς τὰς συνειδήσεις καὶ τὰ πνεύματα ἡ ὀργὴ τοῦ πολέμου, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου τὰ ἄτομα ἠναγκάσθησαν ν' ἀπομάθουν πᾶν ὅ,τι πρὸ τοῦ πολέμου ἐθεώρουν ὡς ἠθικὸν καὶ ὠραῖον, διὰ νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας ζωῆς. Ὁ φόνος, τὸ ψεῦδος, ἡ ἀρπαγὴ, ἔλαβον τὴν σφραγίδα τῆς νομιμότητος, ἂν μὴ καὶ τῆς ἀρετῆς, ἡ δὲ μακρὰ ἀσκησις τῶν πράξεων τούτων μοιραίως ἐξετράχυνε τὰς ψυχὰς καὶ παρεσκεύασε τὴν ἀλλαγὴν τῶν δογμάτων καὶ τὴν πτώσιν τῶν ἀξιῶν.

Οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἔζησαν μὲ τὴν ἀβεβαιότητα τῆς αὔριον καὶ ἡ ἰδέα αὕτη τοὺς προσήλωσε πλέον ἢ ἄλλοτε εἰς τὴν ὕλην, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔμειναν προσκεκολλημένοι καὶ μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῶν Κρατῶν. Νομίζω δὲ ὅτι εἰς τὴν ἕξιν ταύτην θὰ ἐπρεπε νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ τὸν ἄκρατον ὕλισμόν, ὁ ὁποῖος διέπει τὰ πνεύματα τῶν περισσοτέρων ἀνθρώπων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς,

Ἡ σπατάλη τοῦ πλούτου, ἡ γενομένη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων τῶν ἐμπολέμων ἐθνῶν ἐξῆψεν ὑπερμέτρως τὰς ὀρέξεις τῶν ἀτόμων, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐμείωσε, μέχρι μηδενισμού, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν, δηλαδὴ τὴν συνεχῆ προσήλωσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ὄρισμένον ἔργον, ἐκ τοῦ ὁποῖου νὰ πορίζηται τὰ ὕλικά καὶ πνευματικά ἀγαθὰ. Τὴν συστηματικὴν καὶ σύντονον προσπάθειαν ἀντικατέστησεν ἡ σπασμωδικὴ ἐνέργεια, ἡ ἐκδηλουμένη τόσον εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας ὅσον καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτειακὰς λειτουργίας ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ καλουμένου, κατὰ τὴν νεωτεριστικὴν ἔκφρασιν **ἀρριβισμού**.

Ἡ ὑγειῶς σκεπτομένη ἀνθρωπότης ἐπόθησε ζωηρῶς τὴν παλαιάν της γαλήνην· τὰ νέα δαιμόνια τὴν συνετάραξαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ τὴν ἐπαναφέρουν πρὸς τὰ ὀπίσω κατὰ πολλοὺς αἰῶνας. Καὶ καταντᾷ νὰ διερωτώμεθα εὐλόγως, πρὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, εἰς τί ὠφέλησαν αἱ πρόοδοι τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐν γένει, τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφοῦ ἡ μὲν φιλοσοφία παρέμεινε κήρυγμα ἐν ἐρήμῳ, ἡ δὲ ἐφηρμοσμένη ἐπιστήμη ἤλθεν ἐκ περισσοῦ καὶ ἐπικούρου τοῦ πολέμου διὰ τῶν ἐξοντωτικῶν μέσων, ἅτινα ἐχορήγησεν ἀφθόνως εἰς τοὺς ἀλληλομαχομένους Λαούς. Ἄλλ' ὅσον καὶ ἂν φαίνεται φυσικὴ μία ἀπαισιόδοξος ἀπάντησις, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ καταδικάσωμεν λίαν συνοπτικῶς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην, διότι αὐταὶ ὡς καὶ ἡ φύσις παρέχουσιν ἀπλῶς τὰ φῶτα καὶ τὰ πλούτη των εἰς τὸν ἀνθρώπον, ὁ ὁποῖος εἶνε **ἐλεύθερος** νὰ κάμῃ οἰανδήποτε χρῆσιν τούτων. Μήπως θὰ ἐκακίζομεν τὸν ἥλιον, διότι αἱ ἀκτίνες του ζωογονοῦν ἀλλὰ καὶ ἐκτυφλώνουν! Ἡ μήπως θὰ ἐμεμφόμεθα τὸν Προμηθεά, διότι τὸ πῦρ, τὸ ὅποιον ἐκόμισεν ἐξ οὐρανοῦ, εἶνε πῦρ φωτοβόλον ἀλλὰ καὶ πῦρ φλέγον! Τοιαύτη εἶνε, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι, ἡ μοῖρα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Progressus et regressus, κατὰ τὸν φιλόσοφον. Πρόοδος καὶ ὀπισθοδρομήσις. Μετὰ ταῦτα ἀπρόσκοπτος προχώρησις «Πιστεύομεν, λέγει ὁ θαυμαστὸς Pasteur, ἀκραδάντως ὅτι ἡ Ἐπιστήμη θὰ ὑπερνικήσῃ τὴν ἀμάθειαν καὶ ἡ Εἰρήνη θὰ ἐπικρατήσῃ ἀντὶ τοῦ πολέμου. Πιστεύομεν ὅτι οἱ λαοὶ θὰ συνεννοηθῶσι μίαν ἡμέραν ὄχι διὰ τὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν δημιουργίαν. Τὸ μέλλον θ' ἀνήκῃ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ὠφελήσουν περισσότερον τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα».

Τὰς σκέψεις ταύτας ἔφερον εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ἐσπέραν ταύτην ἢ ἀνάμνησιν τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς ἀνακωχῆς. Μεθ' ὅλην ὅμως τὴν μελαγχολίαν, τὴν ὁποῖαν γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν μας ἡ σημερινὴ ἀναστάσις τῶν κοινωνιῶν, δὲν εἶνε ὀρθὸν ν' ἀπολίπη τὰς καρδίας μας καὶ ἡ ἐλπίς μιᾶς καλυτέρας αὔριον. Ἄλλ' ἡ ποθητὴ ἀνύψωσις θὰ ἐπέλθῃ δι' ἐνὸς εἰλικρινοῦς συντονισμοῦ τῶν ἠθικῶν ἰδίως δυνάμεων ὄλων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐν κοινωνίᾳ βιοῦντος ἀνθρώπου. Μᾶς ἐνδιαφέρει ὅλους καὶ ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἡ ἀποκατάστασις τῆς εἰρήνης καὶ τῆς γενικῆς ἁρμονίας

μεταξύ τῶν πολιτῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων. «Τὸ τῷ σμήνει μὴ συμφέρον οὐδὲ τῇ μελίσει συμφέρει»

Τὸ ἔργον τῶν τεκτόνων, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι, τείνει εἰς τὸν καθολικὸν τοῦτον σκοπὸν τῆς εἰρηνεύσεως καὶ τῆς εὐημερίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἴδοι μία ὁμολογία πίστεως ἐκ μέρους ἐνὸς τέκοντος.

«Κατηραμένη θὰ εἶνε ἡ ἀνθρωπότης. ἔλεγεν ὁ ἀλησμόνητος Jaurès ἂν πρὸς ἐπίδειξιν ἠρωϊσμοῦ καταδικάζῃ ἑαυτὴν εἰς αἰώνιους φόνους.

Εἶνε προτιμώτερον νὰ ἐξαφανίσωμεν τὰ σπέρματα τοῦ πολέμου διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ λόγου, παρὰ νὰ ἐξαφανίζωμεν τὰς ἀνθρωπίνους υπάρξεις διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. Εἶνε καλύτερον νὰ πολεμῶμεν τὴν κακίαν καὶ ὄχι τοὺς ἀνθρώπους Ἐλέχθη καὶ τοῦτο παρὰ τῶν ἀρχαίων σοφῶν «*Pacem cum hominibus belleum cunct vitlis habe*» «*Ἔχε εἰρήνην πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ πόλεμον πρὸς τὴν κακίαν*»

ΕΡΓΑ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΟΔΙΩΝ

Οὐδὲν φιλανθρωπώτερον δύναται νὰ ὑπάρχῃ τῆς ἰδρύσεως ἐιδικῶν Σωματείων σκοποῦντων τὴν περίθαλψιν καὶ προστασίαν ὁμοιοπαθῶν ἀνθρώπων δεινοπαθούτων πολλάκις οὐχὶ ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, ἀδικουμένων μάλιστα καὶ ἐκ λόγων ἀνεξαρετήτων τῆς θελήσεως αὐτῶν ἐκπατριζομένων.

Οἱ ἐν Ἀθήναις πρόσφυγες τῆς ἀτυχοῦς Δωδεκανήσου ἐμερίμησαν ἐγκαίρως ὅπως ἰδρῦσωσιν ἴδιον Σωματεῖον καθ' ἐκάστην τῶν διαφόρων νήσων. Μοιραίως ὑπελείποντο οἱ Ρόδιοι μέχρι τοῦδε. Ἦτο δὲ προφανὴς ἡ ἔλλειψις καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως Σωματείου ἐκπροσωποῦντος ἐν Ἀθήναις τὴν ὁραίαν πρωτεύουσαν τῶν Δωδεκανήσων.

Ἴδου ἔργον τεκτονικῆς ἐμπνεύσεως καὶ ἀρετῆς ὅπερ, ὡς διαγιγνώσκομεν, ἐπετεύχθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ Γεωργίου Θ. Γεωργιάδου, διαπρεποῦς ἐν Ρόδῳ δικηγόρου μεταναστεύσαντος ἐνταῦθα καὶ ἐκλεγέντος προέδρου τοῦ ἰδρυθέντος «Ἀλληλοβοηθητικοῦ Συλλόγου Ροδίων ὁ Διαγόρας».

Κατὰ τρόπον τεκτονικῆς ἐμπνεύσεως διατυποῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Συλλόγου διὰ τοῦ δευτέρου ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ ἔχοντος οὕτω.

ΑΡΘΡΟΝ 2ον. Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τούτου εἶνε ἡ Ἀλληλοβοήθεια καὶ ἀλληλοὑποστήριξις τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἡ παροχὴ πάσης ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑποστηρίξεως πρὸς πάντα Ρόδιον χρῆζοντα τοιαύτης ἢ ἀνάπτυξις ἀδελφικῶν δεσμῶν καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν μελῶν καὶ ἐν γένει τῶν Ροδίων καὶ ἡ ἠθικὴ πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ μόρφωσις τῶν μελῶν αὐτοῦ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, καθιερωθὲν ὡς γνωστὸν διὰ τὴν ἐρευνην διαφόρων ζητημάτων τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἐν γένει, ἀφ'εξοῦνται ἐν τῷ παρόντι τεύχει εἰς τὸ γενικώτατον ζήτημα τῆς κατευθύνσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῶν πολιτικῶν κοινωνιῶν ὡς πρὸς τε τὴν πολιτικακὴν μορφήν καὶ τὸν οἰκονομικὸν ὄργανισμόν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελεῖ ὄντως τὸ μέγιστον τῶν προβλημάτων τοῦ μέλλοντος χρόνου διὰ πᾶσαν πολιτικὴν κοινωνίαν.

Καὶ ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου ἔσχεν εὐστοχον ἔμπνευσιν, ἵνα συντάξῃ θανμησίαν εἰσήγησιν ὁ ἀδ. Θεόδωρος Πλούμος. ἀπαγγελομένησαν παρ' αὐτοῦ ἀλλεπαλλήλως εἰς τὰς Στοὰς Προμηθεὺς καὶ Φοῖνιξ καὶ προκαλέσασαν ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀκροασαμένων.

Ὁμόθυμος ἐξεδηλώθη γνώμη, ὅπως ἐπακολουθήσῃ συζήτησις, προοριζομένη νὰ εἴπῃ ἀκτίνας τινὰς τοῦ τεκτονικοῦ φωτός ἐπὶ τῶν πανταχοῦ ὑπεγειρομένων σήμερον κοινωνικῶν προβλημάτων, ἅτινα ἐδημιούργησεν ἡ φρενίτις τῶν πολέμων καὶ ἡ ἐπακόλουθος δυσφορία τῶν λαῶν.

Τὴν μέλλονσαν ταύτην συζήτησιν θὰ παρακολουθήσῃ βεβαίως ὁ Πυθαγόρας καὶ θὰ παράσχῃ κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἐνσυνόπτους περιλήψεις τῶν γνωμῶν ἐκεινῶν, αἵτινες θὰ παρέχουσι συμβολὴν ἀξίαν λόγου ἂν οὐχὶ πρὸς λύσιν τοῦλάχιστον πρὸς μελέτην τοῦ προβλήματος.

Ἄλλὰ πρὸ πάντων ἐκρίθη ἅπα αἰτήτος ἡ δημοσίευσίς ολοκλήρου τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀδ. Θεοδώρου Πλούμου ἐχούσης ὡς ἔπεται.

Πάντες γνωρίζομεν, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ Ἐυρωπαϊκοῦ πολέμου ἡ κατάστασις τῆς ἀνθρωπότητος περιῆλθεν εἰς κρίσιμον σημεῖον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ σαλεύεται, ὡς ἐὰν τὰ βάθρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται, κατέστησαν σαθρὰ καὶ ἀδυνατοῦν νὰ κρατήσουν αὐτό.

Τὸ κοινωνικόν, πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν καθεστὼς κλονίζεται, ὁ κίνδυνος τῆς ἀνατροπῆς καθίσταται διαρκῶς μεγαλύτερος καὶ τοῦτο προκαλεῖ εἰς τὰς ψυχὰς πάντων ἀόριστόν τινα φόβον διὰ τὴν αὔριον. Ἦδη ἐν Ρωσσίᾳ τὸ κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν καθεστὼς ἀνετράπη βιαίως μὲ τρομερὰς καταστροφάς, καὶ ὁ ἀντίκτυπος ἐκ τῆς ἀνατροπῆς φθάνει εἰς ὅλα τὰ Κράτη, αἱ Κυβερνήσεις τῶν ὁποίων λαμβάνουν ἔκτακτα μέτρα πρὸς περιφρούρησιν τῆς κινδυνευούσης καθεστουκίας τάξεως. Παρ' ὅλα ἐν τούτοις τὰ λαμβανόμενα μέτρα ἡ ἀνατρεπτικὴ κίνησις καλλιεργεῖται εἰς ὅλας τὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας προπαγάνδα μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ, εὐδρίσκουσα γόνιμον ἔδαφος, ὡς ἐκ τῆς οἰκο-

νομικῆς στενοχωρίας καὶ τῶν δυσμενῶν βιωτικῶν ὄρων ὑφ' οὓς διατελοῦν οἱ περισσότεροι λαοί, ἐλκύει ὀπαδοὺς ἀφροσιωμένους καὶ φανατικούς εἰς τὸ κομμουνιστικὸν ἰδεῶδες. Ἀπέναντι τῆς κομμουνιστικῆς κινήσεως προβάλλει ἕτερα τοιαύτη πρὸς ἀντίθετον διεύθυνσιν, ὁ φασισμός, ὅστις διακηρύσσει ἀπροκαλύπτως, ὅτι τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα ἐχρωσκόπησεν, αἱ πολιτικαὶ ἐλευθερίαι πρέπει νὰ περισταλοῦν, καὶ διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ τάξις καὶ ἡ ὁμαλὴ ἐκτέλεσις τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς συστήματα ἀπολυταρχικὰ καὶ δικτατορικά! Ὁ φασισμὸς γεννηθεὶς καὶ ἐπικρατήσας ἐν Ἰταλίᾳ καλλιεργεῖται ἐπίσης εἰς πολλὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας τὰ συντηρητικὰ στοιχεῖα καὶ αἱ κρατοῦσαι κοινωνικαὶ τάξεις διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ κεκτημένα παρ' αὐτῶν ἀγαθὰ εἶνε πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουν τὰς φασιστικὰς θεωρίας πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τῆς κομμουνιστικῆς κινήσεως. Εἷς τινὰς δὲ χώρας ὑπὸ τὴν ὄψιν τῶν ἀνελευθέρων τούτων ἰδεῶν ὠρισμένα ἄτομα καὶ ομάδες πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἰδίων συμφερόντων κατώρθωσαν νὰ ἐπιβάλουν δικτατορίας, αἵτινες ἀλλαχοῦ μὲν ἀνετράπησαν ἀλλαχοῦ δὲ ὑφίστανται ἀκόμη, ὡς ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Πολωνίᾳ. Ὁ φασισμὸς ἐνέχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὸν Τεκτονισμὸν, διότι ἀντιλαμβανόμενος, ὅτι εἰς τὰς ἀνελευθέρους ἐνεργείας του θὰ εὗρη ἀντίπαλον τὸν Τεκτονισμὸν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶνε ἡ ὑπεράσπισις τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν, ἐκήρυξεν ἀμείλικτον διωγμὸν κατ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου ὁ φασισμὸς ἐπικρατεῖ αἱ τεκτονικαὶ Στοαὶ ἐκλείσθησαν, οἱ τέκτονες κατεδιώχθησαν, τινὲς δὲ καὶ ἐφρονεύθησαν. Φανταζόμεθα, τί θὰ συμβῇ, ἐὰν αἱ φασιστικαὶ ἰδέαι ἐπικρατήσουν καὶ εἰς ἄλλας χώρας· ὁ Τεκτονισμὸς θὰ ἐξαφανισθῇ μαζὺ μὲ τὰς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον τὰ δύο ταῦτα συγκρουόμενα συστήματα, τὰ ὁποία ἀποτελοῦν κίνδυνον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα βαθύτερα καὶ σπουδαιότερα, ἅτινα ἐπιτείνουν τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν, καὶ τὰ ὁποία πρέπει περισσότερον νὰ προκαλέσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Τεκτονισμοῦ. Σημασίαν μεγαλυτέραν ἔχει ἡ ἔλλειψις ἠθικῆς τάξεως, ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ δίκαιον εἶνε λέξεις κεναὶ μὴ ἔχουσα καμμίαν σημασίαν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις τόσοσιν τῶν ἀτόμων ὅσον καὶ τῶν Κρατῶν· μόνον τὸ ὕλικόν συμφέρον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ πράξεις τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸ ρυθμίζει τὴν πολιτικὴν τῶν Κρατῶν, καὶ εἰς τὴν ἐπιδιώξιν τῶν ὕλικῶν συμφερόντων καταναλίσκεται ὅλος ὁ χρόνος καὶ ὅλαι αἱ δυνάμεις τῶν λαῶν, οἵτινες διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῶν μεταχειρίζονται τὰ πάντα, ψεῦδος ἀπάτην, βίαν καὶ

πάν ὅτι διάνοια πεπωρωμένη ὑπὸ τῆς κακίας δύναται νὰ συλλάβῃ. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ὅστις τόσας συμφορὰς ἐπεσώρευσε εἰς τὴν Εὐρώπην αἰτίαν εἶχε τὴν σύγκρουσιν τῶν ὕλικῶν συμφερόντων τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἅτινα ἀντὶ νὰ συνεισθῶν ἐκ τῶν καταστροφῶν τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ νὰ στηρίξουν τὰς μεταξὺ των σχέσεις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ δικαίου, ἐξακολουθοῦν ἀκόμη τὴν πολιτικὴν τοῦ συμφέροντος, πράγμα ὅπερ σημαίνει ὅτι νέαι καταστροφαὶ ἀπειλοῦν τὴν Εὐρώπην, τὰς ὁποίας βεβαίως δὲν θὰ προλάβῃ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ἥτις εἶνε φενάκη καὶ προσωπεῖον, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου οἱ Ἰσχυροὶ προσπαθοῦν νὰ κρύψουν τοὺς πραγματικούς σκοπούς των. Σήμερον δὲν ὑπάρχει ἐσωτερικὴ φωνὴ συνειδήσεως, ἥτις νὰ συγκρατῇ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ καθ' ἑκάστην ἀγγέλλονται ληστεῖαι, φόνοι, κλοπαὶ, καταχρήσεις καὶ παντὸς εἶδους ἐγκλήματα ἀποδεικνύοντα, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης εὐρίσκεται εἰς ἠθικὴν κατάπτωσιν καὶ φέρεται ἀκάθεκτος πρὸς τὸν ὄλεθρον. Ἡ ἔννοια τοῦ καθήκοντος ἐξέλιπε τελείως οὐχὶ μόνον εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἀτόμων κοινωνικὰς σχέσεις, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους, τὰ ἐντεταλμένα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πολιτείας καὶ πολλάκις καὶ αὐτοὶ οἱ κυβερνήται οὐχὶ μόνον ἀμελοῦν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, ἀλλὰ προβαίνουν καὶ εἰς ἐνόμους πράξεις χάριν ἰδίων ἀτομικῶν συμφερόντων, καὶ ἔχομεν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὅχι ὀλίγα παραδείγματα παρανόμων πράξεων ὀργάνων τῆς πολιτείας. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε συνεκράτει πλείστους ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ καὶ ἐνέπνεεν ἀγαθὰς πράξεις, ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ θρησκεία δὲν ἀποτελεῖ πλέον στοιχεῖον λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων ἴσως ἢ ἔλλειψις αὕτη νὰ εἶνε μία ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς ἐπικρατούσης ἀνηθικότητος καὶ ἀσυνειδησίας. Ἡ πίστις εἰς τὴν Θεότητα, ὅταν δὲν συνδυάζεται μὲ πλάνας, μὲ φανατισμὸν καὶ θρησκοληψίαν, εἶνε ἔρρισμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦλάχιστον διὰ τοὺς μὴ ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένους ἀνθρώπους, καθόσον οἱ διανοητικῶς μορφωμένοι ἀρύνονται καὶ ἐξ ἄλλων γνώσεων τὰς ἰδέας τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος.

Εἶνε πολὺν δύσκολον καὶ θὰ ἐχρειάζετο νὰ ὁμιλῶ ἐπὶ πολὺν διὰ νὰ ἀπαριθμήσω ὅλα τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ κοινωνίᾳ κακὰ καὶ νὰ δώσω πλήρη εἰκόνα τῆς ἀνωμάλου κοινωνικῆς καταστάσεως. Ἀφ' ἑνὸς ὁ ἀτο-

μισμός, ἡ διαφθορά, ἡ ἔκλυσις τῶν ἠθῶν, ἡ φιλοχρηματία, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ οἰκονομικὴ στενοχωρία, ἡ διαρκῶς ἐπεκτεινομένη πενία, ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀνεργία ὑπονομεύουν τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα καὶ ἐπιφέρουν τὴν κοινωνικὴν ἀποσύνθεσιν, ἣτις εἶνε ὁ πρόλογος τῆς μεταβολῆς. Πάντες αἰσθάνονται κάποιαν ἐνδόμυχον ἀνησυχίαν, ἔχουν τὸ αἶσθημα τῆς ἀβεβαιότητος περὶ τῆς αὔριου. Ἡ πολιτικὴ, οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ὑπόστασις εἶνε ἀσταθής, καὶ πᾶς σκεπτόμενος ἐπὶ τῆς καταστάσεως κατέχεται ἀπὸ ἀόριστον φόβον, ὅτι κάποιος κίνδυνος ἀπειλεῖ καὶ αὐτὸν καὶ τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας.

Μέσα εἰς τὴν δίνην τῶν συγκρουομένων ἰδεῶν καὶ σιστημάτων εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνωμαλίαν, πολιτικὴν, οἰκονομικὴν, κοινωνικὴν καὶ ἠθικὴν, ἐνώπιον τοῦ διαφαινομένου κινδύνου εἴτε κοινωνικῶν ἀνατροπῶν, εἴτε ἀπωλείας τῶν πολιτικῶν καὶ ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν, ἐνώπιον ἐπίσης τοῦ κινδύνου νὰ ριφθῇ ἡ ἀνθρωπότης εἰς ἠθικὴν καὶ ἰδεολογικὴν ἀναρχίαν, ποία εἶνε ἡ θέσις τοῦ Τεκτονισμοῦ; Ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς ἔχει ὡς πρόγραμμα νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, δὲν ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως τὴν βοηθήσῃ καὶ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς κρισίμου ταύτης καταστάσεως καὶ νὰ συντελέσῃ, ὥστε νὲ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ πρόοδος αὐτῆς; Πρὸς τοῦτο ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν ἀνθρωπότητα ζητήματα, νὰ σχηματίσῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς καταστάσεως, νὰ διαγνώσῃ τὰ αἷτια τῆς κακοδαιμονίας καὶ νὰ χαράξῃ ὠρισμένην κατεύθυνσιν ἐνεργείας, καταπολεμῶν πᾶσαν ἰδέαν καταστρεπτικὴν διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ ὑποστηρίζων καὶ διαδίδων τὰς ἰδέας καὶ ἠθικὰς ἀρχὰς τὰς συντελούσας εἰς τὴν γαλήνην, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόοδον. Πρέπει πρὸ πάντων νὰ καθοδηγήσῃ τὰ μέλη του, διότι πάντες ἡμεῖς εἴμεθα ἀπαράσκευτοι ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ δὲν γνωρίζομεν ποίας ἰδέας νὰ ὑποστηρίξωμεν καὶ ποίας νὰ ἀποκρούσωμεν· ὁ τέκτων, ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, ὀφείλει νὰ μὴ ἐνεργῇ κατὰ τὴν ἰδίαν του ἀντίληψιν, ἢ συμφώνως πρὸς τὰς ἀτομικὰς βλέψεις καὶ συμφέροντα, ἀλλ' ὀδηγούμενος μόνον ὑπὸ τῶν Τεκτονικῶν ἀρχῶν νὰ πράττῃ ὅ,τι εἶνε ὠφέλιμον καὶ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶνε τόσον σοβαρὰ καὶ πολύπλοκα, ὥστε ὁμολογῶ, ὅτι δὲν αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἱκανὸν νὰ τὰ διαπραγματευθῶ ἐπαρκῶς καὶ νὰ καταλήξω εἰς σαφῆ καὶ ὀρθὰ συμπεράσματα, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ὅπως ἡ ὁμιλία μου θεωρηθῇ μόνον ὡς εἰσηγήσις, ἐλπίζω δέ, ὅτι καὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ βαθύτερον ἐγκύψαντες εἰς

τὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων θὰ λάβουν τὸν λόγον, καὶ πιστεύω, ὅτι ἐκ τῆς συζητήσεως θὰ κατορθώσωμεν νὰ σχηματίσωμεν σαφεῖς ἀντιλήψεις καὶ ὀρθὰς γνώμας. Ἐγὼ θὰ εἶπω τὰς ἀτομικὰς σκέψεις μου ἐπὶ τῶν ζητημάτων, κρίνων ταῦτα μὲ τὰς τεκτονικὰς ἀρχάς.

Οἱ μελετῶντες τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ τὰ κοινωνικὰ πράγματα ἐξετάζουσι ταῦτα ἀπὸ διαφόρου ἀπόψεως, ἕκαστος συμφώνως μὲ τὴν εἰδικότητα καὶ τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ἔχει. Ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ παρακμὴ τῶν λαῶν, τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ καθεστῶτα, αἱ ἐπαναστάσεις καὶ ἀνατροπαὶ αὐτῶν ἀποδίδονται εἰς διάφορα αἷτια. Οἱ πολιτικοὶ καὶ ἱστορικοὶ ἀποδίδουσι ταῦτα εἰς πολιτικὰ αἷτια· ὁ Παπαρορηγόπουλος, εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἐξετάζων τὰ αἷτια τῆς καταπτώσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τῶν Ἀθηνῶν, ἀποδίδει ταύτην εἰς τὸ ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἐν Ἀθήναις ἐν πολιτικὸν ἴσχυρισμα, τὸ ὁποῖον νὰ στηρίζῃ τὴν κλυδωνιζομένην ἐκάστοτε πολιτείαν, ὅπως ἦτο εἰς τὴν Ῥώμην ἢ Σύγκλητος, ἥτις ἦτο ὁ βράχος ὅστις ἐστήριξε πάντοτε τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν. Οἱ οἰκονομολόγοι ἐξ ἄλλου ὑποστηρίζουν, ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις ρυθμίζουν τὰ πράγματα τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας. Ὁ δὲ Κάρολος Μάρξ διατείνεται, ὅτι τὸ σύστημα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς τοῦ πλούτου εἶνε ἡ μόνη αἷτια ὅλων τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

Ἡμεῖς ὅμως οἱ Τέκτονες πρέπει νὰ διαβλέπωμεν, ὅτι βαθυτέρα αἷτια τῶν ἱστορικῶν καὶ κοινωνικῶν γεγονότων εἶνε ἡ ἐκάστοτε ἠθικὴ καὶ διανοητικὴ κατάστασις τῶν λαῶν, καὶ ὅσάκις οὗτοι εὐρίσκονται εἰς ὑψηλὸν ἠθικὸν καὶ διανοητικὸν ἐπίπεδον, τότε παρατηροῦνται αἱ μεγάλαι ἱστορικαὶ περίοδοι καὶ ἡ ἀκμὴ, ἡ εὐημερία καὶ ἡ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους πρόοδος αὐτῶν. Εἰς τὴν ἠθικὴν δὲ καὶ διανοητικὴν ἀνύψωσιν συντελοῦν πρὸ πάντων τὰ Μυστήρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων μορφώνονται μὲ τὰς ἠθικὰς ἀρχάς καὶ τὰς βαθείας γνώσεις περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος αἱ προσωπικότητες, αἷτινες καθίστανται οἱ ὁδηγοὶ τῶν λαῶν, οἱ κήρυκες τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ αἷτινες δίδουν τὸ παράδειγμα τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀρετῆς. Πάντοτε ἡ ἀκμὴ τῶν μυστηρίων συμβαδίζει μὲ τὴν ἀκμὴν τῶν λαῶν, ὅπως ἀντιθέτως ἡ παρακμὴ καὶ πτώσις τῶν μυστηρίων συμπίπτει μὲ τὴν παρακμὴν τῶν λαῶν. Βεβαίως τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ συστήματα ἐπηρεάζουν τὴν τύχην καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν λαῶν καὶ ἀσκοῦν μεγίστην ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν δημιουργοῦν

τὰ συστήματα τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τὰ συστήματα, καὶ ὅταν ὑπάρχουν εἰς τὰς κοινωνίας ἄνθρωποι ἠθικοῦ χαρακτήρος καὶ πεφωτισμένης διανοίας καὶ τοιοῦτοι διευθύνουν τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ὀδηγοῦν τοὺς λαοὺς εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόοδον, ἐνῶ ἀντιθέτως δύναται νὰ ὑπάρχη τὸ καλλίτερον πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν σύστημα. Ὅταν ὅμως τοῦτο διαχειρίζονται ἄνθρωποι διεφθαρμένοι ἠθικῶς καὶ ταπεινῆς διανοήσεως, ὀδηγοῦν τοὺς λαοὺς εἰς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ τὴν κατὰπτωσιν. Ἡ τύχη τῶν λαῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἠθικῆς, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεπτυγμένης συνειδήσεως, καὶ ὅταν ὑπάρχουν ἄνθρωποι μετ' αὐτὰς ἀρετὰς τὰ ἀνελεύθερα συστήματα ἀνατρέπονται καὶ ἐξαφανίζεται ὅτι παρεμποδίζει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πρόοδον. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ σημασία, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος ἢ ὑπαρξίς καὶ λειτουργία μυστηρίων. διότι μόνον ταῦτα ἔχουν τὴν ἰκανότητα νὰ διαπλάσουν τοὺς ἠθικοὺς χαρακτήρας καὶ τὰς πεφωτισμένας διανοίας καὶ νὰ ἀναδεικνύουν τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοὺς δημιουργοὺς τῶν πολιτισμῶν. Οἱ ἰδρυταὶ θρησκειῶν, οἱ θεμελιωταὶ καὶ νομοθέται πολιτειῶν ἐκ τῶν μυστηρίων ἠρῶσθησαν τὰς γνώσεις των καὶ τὴν δημιουργικὴν ἰκανότητα. Ὁ Αἰγυπτιακὸς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἦτο ἔργον τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Ἑλληνικῶν μυστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὠφείλετο ἡ ἀκμὴ καὶ πρόοδος τῶν δύο τούτων λαῶν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου ἀναφέρονται περίοδοι ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας, κατὰ τοὺς ὁποίους δὲν συνέβη οὐδεὶς πόλεμος, οὐδεμία ἐσωτερικὴ ταραχὴ καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς λαὸς διήρχετο ἐπὶ αἰῶνας ἐν πλήρει εἰρήνῃ καὶ εὐημερίᾳ· τοῦτο βεβαίως ὠφείλετο εἰς τὸν φύσει εἰρηνικὸν χαρακτήρα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ, ἀλλὰ κυρίως ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως τῶν Αἰγυπτιακῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα ἐνέπνεον τοὺς διοικοῦντας τὴν Αἰγυπτιακὴν πολιτείαν· ἀναφέρεται μάλιστα, ὅτι οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἑλίου, ἐδρεύοντες ἐν Ἑλιουπόλει, βοηθούμενοι ὑπὸ Αἰγυπτίων εὐπατριδῶν, κατέλυσαν τὴν 4ην δυναστείαν, ἣτις εἶχε φέρει εἰς παρακμὴν τὴν χώραν. καὶ ἀνεβίβασαν εἰς τὸν θρόνον τὸν Οὐσέρ Κα, θερμὸν λάτρην τοῦ Ἑλίου· ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ εὐπατριῖδαι ἦσαν μεμνημένοι καὶ ἐλάμβανον ἐκ τῶν μυστηρίων τὰς ὁδηγίας διὰ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας, καὶ ὅταν ὑπῆρξε βασιλεὺς ἀνίκανος νὰ μυσταγωγῆθῃ καὶ ἀκολουθήσῃ τὰς ἐμπνεύσεις τῶν μυστηρίων, ἀνετράπη ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἀντεκατεστάθη ὑπὸ ἐτέρου μεμνημένου. Ὁλος ὁ κόσμος θαυμάζει

τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος· ἡ ποίησις, ἡ φιλοσοφία, ἡ τέχνη καὶ ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἔφθασαν εἰς τὸ ὑψηλότερον ἐπίπεδον. Εἰς τί ὠφείλετο ἡ ἔξαιρετικὴ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ λαοῦ; Ὁ Παπαρρηγόπουλος λέγει, ὅτι ὠφείλετο εἰς τὴν διαύγειαν τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ ἰδίως τῆς Ἀττικῆς ἀτμοσφαιρας, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις αἴρεται εἰς αἰθέρια ὕψη, πολλοὶ ἐπίσης τὴν ἀποδίδουν εἰς κλιματολογικοὺς λόγους. Ὁ Ταιν εἰς τὸ ἔργον του Φιλοσοφία τῆς Τέχνης ἐν Ἑλλάδι ἀποδίδει τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης εἰς τὸ ὅτι τὸ φυσικὸν περιβάλλον ἐν Ἑλλάδι παρουσιάζει τὰ πάντα συμμετρικὰ καὶ κανονικὰ. Ὅτι οἱ κλιματολογικοὶ ὄροι καὶ τὸ φυσικὸν περιβάλλον ἀσκοῦν μεγίστην ἐπίδρασιν εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν εἶνε ἀναμφισβήτητον, ἀλλὰ μήπως δὲν ὑπῆρχον οἱ αὐτοὶ κλιματολογικοὶ ὄροι καὶ τὸ ἴδιον φυσικὸν περιβάλλον ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ κατέπεσε καὶ περιῆλθεν εἰς δουλείαν καὶ ἀφάνειαν ἐπὶ αἰῶνας; μήπως τὰ ἴδια δὲν ὑπάρχουν καὶ σήμερον; Ἡ πνευματικὴ ἀνύψωσις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὠφείλετο πρὸ πάντων εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα μετέδιδον τὰς ἀληθείας περὶ τῆς Φύσεως καὶ τοῦ Πνεύματος μὲ τὴν ὑψηλότεραν καὶ ὠραιότεραν ἔκφρασιν. Μέσα εἰς τὰ Ἑλληνικὰ μυστήρια εἶχον στήσει τὸν θρόνον τῶν ἡ σοφία, τὸ φῶς καὶ τὸ κάλλος καὶ μετέδιδον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα τὴν δύναμιν τῆς μεγαλοουρίας, καὶ ὅταν τὰ Ἑλληνικὰ μυστήρια παρήκμασαν καὶ κατέπεσαν παρέσυραν εἰς τὴν πτώσιν τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν. Ὅταν δὲν λειτουργοῦν μυστήρια ἢ δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἢ ἔξαναγκάζονται εἰς σιγὴν ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης ἀμαθείας καὶ κακίας, τότε ἡ ἀνθρωπότης διέρχεται περιόδους ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καταπτώσεως. Τοῦτο δυνάμεθα ἱστορικῶς νὰ ἐξακριβώσωμεν. Ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς κατέστη ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ παρουσίασεν οὐχὶ ἀγνὰς καὶ καθαρὰς τὰς ὑψηλὰς διδασκαλίας τοῦ μεγάλου Διδασκάλου τῆς Ναζαρετ, ἀλλ' ἐν σύστημα θρησκοληψίας καὶ φανατισμοῦ, ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ὁποίου φανατικοὶ ἄρχοντες καὶ ὄπαδοὶ κατέστρεφον τοὺς ἀρχαίους Ναοὺς καὶ τὰ ὑπέροχα κειμήλια τῆς τέχνης, διεξήχθη μία πνευματικὴ πάλη μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς τῆς νέας θρησκείας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν καὶ τῶν μυστηρίων, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν τὰ μυστήρια τῶν Γνωστικῶν καὶ τῶν Μανιχαίων. Μάλιστα ὁ Μανιχαϊσμὸς εἶχε λάβῃ τὸσαύτην ἔκτασιν καὶ ἰσχύν, ὥστε πρὸς

στιγμὴν ἐπιστεύθη, ὅτι αὐτὸς θά καθίστατο τὸ ἐπικρατοῦν θρησκειομα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους. Ἄλλ' ὅμως ἡ νέα θρησκεία ἔχουσα τὴν φανατικὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐπισήμου κράτους ὑπερίσχυσε καὶ ἐπεβλήθη. Αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ ἐκλείσθησαν, αἱ περιουσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν, καὶ οἱ τελευταῖοι φιλόσοφοι, ὁ Δαμάσκιος, ὁ Σιμπλίκιος καὶ οἱ λοιποὶ ἑταῖροι τῶν σχολῶν ἐξωρίσθησαν. Τὰ μυστήρια ἐπίσης κατεδιώχθησαν καὶ ἐσίγησαν, ἢ μᾶλλον ἀπεκρύβησαν εἰς μυστικὰς ἐταιρείας. Ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα; τὸ πνευματικὸν σκότος καὶ ἡ δουλεία τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἐχρειάσθη αἰῶνων ἐργασία τῶν μυστικῶν ἐταιρειῶν μὲ πολλὰ ἡρωϊκὰ θύματα τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀναφανέντος κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μεγάλου συντελεστοῦ τῆς προόδου, τῆς ἐπιστήμης, διὰ τὴν κατορθώσῃ ὁ Τεκτονισμός, ὅστις ἰδρῦθη ὑπὸ τῶν μυστικῶν ἐταιρειῶν καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς σπουδαιοτέρας ἐκ τούτων, τῶν Ῥοδοσταύρων, τὴν ἀποτινάξῃ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν δουλείαν.

Ἐὰν τὰ μυστήρια εἶνε χρήσιμα εἰς πᾶσαν ἐποχὴν διὰ τὴν βοηθοῦν τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν προόδον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἢ ὑπαρξίς τούτων εἶνε πολὺ χρησιμωτέρα κατὰ τὰς κρίσιμους περιόδους τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, αἵτινες λέγονται μεταβατικά. Εἶνε αἱ περίοδοι ἐκεῖναι, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ὑπάρχων κόσμος ἠθικός, ἰδεολογικός καὶ κοινωνικός φθαρεῖς, καταρρέει διὰ τὴν ἀνεγερθῆναι νέος κόσμος μὲ νέαν ἠθικὴν, νέας ἰδέας καὶ νέαν κοινωνικὴν μορφήν· εἶνε αἱ ἐποχαὶ κατὰ τὰς ὑποίας σβύνει ἕνας πολιτισμὸς διὰ τὴν ἀναφανῆναι νέος, καὶ αἵτινες ἀποτελοῦν σταθμούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει νέα περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος. Διακεκριμένοι ἐπιστήμονες καὶ πολιτικοὶ διατείνονται, ὅτι εἰς τοιαύτην μεταβατικὴν περίοδον εὐρισκόμεθα σήμερον. Ὁ Νίτι λέγει, ὅτι τὸ ἔργον τῆς διαλύσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας ἤρχισεν· ὁ Ρατενάου ἐπίσης λέγει, ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῆς Δύσεως εὐρίσκειται εἰς τὸ λυκόφως καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐξετάζοντες τὴν πολιτικὴν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης, ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὰς παραμονὰς οὐσιώδους μεταβολῆς. Ὁρισμένα φαινόμενα χαρακτηρίζουν τὰς μεταβατικὰς ἐποχάς· πάντοτε κατ' αὐτὰς ἐπικρατεῖ μεγάλη διαφθορὰ καὶ ἀκολασία καὶ τάσις πρὸς ὕλιστικὰς ἀπολαύσεις· παρατηρεῖται ἔλλειψις πίστεως καὶ ἀδιαφορία πρὸς τὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ ζητήματα· ἢ ἠθικὴ, τὸ δίκαιον, τὸ καθῆκον ἐξαφανίζονται, τὰ ἐγκλήματα πολλαπλασιάζονται καὶ τὸ κατέχον τοὺς ἀνθρώπους πάθος ἐξικνεῖται εἰς μέγιστον βαθμὸν. Τὰ

φαινόμενα ταῦτα παρατηρήθησαν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταπτώσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τὴν προηγηθεῖσαν τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἀλλὰ τὰ ἴδια φαινόμενα δὲν παρατηροῦνται καὶ σήμερον ; δὲν ἐπικρατεῖ διαφθορά, ἀνηθικότης καὶ ἀσυνειδησία ; δὲν παρατηρεῖται πλήρης ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ δίκαιον ; τὸ κατέχον τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον πάθος, ὅπερ εἶνε ἡ φιλοχρηματία, δὲν ἔχει ἐξιχνῆ εἰς μέγιστον βαθμὸν, ἀφοῦ τὰ πάντα μετέρχεται χάριν τοῦ χρήματος, αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς του, τὴν μόνην σκέψιν καὶ φροντίδα. Οὐδέποτε ἄλλοτε παρατηρήθη τοιαύτη φιλοχρηματία καὶ οὐδέποτε εἰς προγενεστέρας ἐποχὰς ἀπεδόθη εἰς τὸ χρῆμα τόση ἀξία, ὅπως σήμερον, τοῦναντίον δὲ τὸ χρῆμα ἐτίθετο εἰς ὑποδεεστέραν μοῖραν καὶ ἄλλα πράγματα εἶχον σημασίαν διὰ τὴν κοινωνικὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ βίου του. Μάλιστα δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀφῆκαν παροιμιώδη παραδείγματα τῆς περιφρονήσεώς των πρὸς τὸ χρῆμα· ἀναφέρω ἓν μόνον· ὅταν ὁ Σόλων ἐπεσκέφθη τὸν Κροῖσον, οὗτος τοῦ ἔδειξε τοὺς θησαυροὺς του καὶ τὸν ἠρώτησεν, ἐὰν γνωρίζῃ ἄλλον ἄνθρωπον εὐδαιμονέστερον αὐτοῦ. Naί, ἀπήντησεν ὁ Σόλων, γνωρίζω Τέλλον τὸν Ἀθηναῖον, ὅστις ὑπῆρξεν ἐνάρετος καὶ καλὸς πολίτης, ἀπέκτησε πέντε υἱούς, τοὺς ὁποίους κατέστησε χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους πολίτας, καὶ ἀπέθανε περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων του καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συμπολιτῶν του. Ἡ ἀρετὴ ἦτο διὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ἡ εὐδαιμονία, καὶ μόνον ὁ ἐνάρετος καὶ χρηστός ἀξίος ἐκτιμήσεως. Ὁ Ταῖν λέγει· ἡ Ἑλληνικὴ Φυλὴ ἐπὶ ἔνδεκα αἰῶνας, ἀπὸ τοῦ Θάλητος μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ, κατεῖχε τὰ σκῆπτρα τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο οὐδέποτε μετεχειρίσθη τὴν διανοητικὴν τῆς δυνάμειν πρὸς χρηματισμὸν, μάλιστα δὲ ὁ Πλάτων κατέκρινε τοὺς Ἕλληνας τῆς Κάτω Ἰταλίας, διότι ἐχρησιμοποίησαν τὰ πορίσματα τῆς μηχανικῆς εἰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις. Τί θὰ ἔλεγεν, ἄρα γε ὁ Πλάτων βλέπων τοὺς σημερινούς Ἕλληνας ;

Ποία εἶνε ἡ αἰτία τῆς κρίσεως καταστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης ; Οἱ σοσιαλισταὶ καὶ οἱ κομμουνισταὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ αἰτία ὅλων τῶν δεινῶν εἶνε τὸ ὑπάρχον οἰκονομικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξεν εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ οἰκονομικὸν συμφέρον καὶ τὴν ἀπληστίαν τοῦ χρήματος, ἐπιφέρει τὴν οἰκονομικὴν ἀνισότητά, τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀθλιότητα, καὶ πιστεύουν, ὅτι, ἐὰν με-

ταβληθῆ τὸ οἰκονομικὸν σύστημα, ἡ δυστυχία θὰ ἐκλείψῃ καὶ αἱ κοινωνίαί θὰ εὐημερήσουν. Ἴσως ἔχουν δὲ αἰὼν ἀπὸ τῆς καθαρῶς οἰκονομικῆς ἀπόψεως. Ἄλλ' ὅπως ἀνέφερον προηγουμένως ὀπισθεν τῶν οἰκονομικῶν αἰτίων ὑπάρχουν τὰ ἠθικὰ αἴτια, ἅτινα περισσότερον συντελοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς καταστάσεως, καὶ νομίζω ὅτι βαθυτέρα αἰτία τῆς σημερινῆς ἀνωμάλου καταστάσεως εἶνε αἱ κυριαρχοῦσαι ὕλιστικαὶ πεποιθήσεις, αἰτινες ὠθοῦν τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὰς ὕλιστικὰς ἀπολαύσεις, ἐντείνουσι τὴν μανίαν τοῦ χρηματισμοῦ, καλλιεργοῦν πᾶσαν κακίαν καὶ ὑποθάλλουσιν τὴν τάσιν πρὸς ἐγκληματικὰς ἐνεργείας. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐστηρίζετο ἐπὶ ἠθικῆς τινος ἀρχῆς δημιουργούσης εἰς αὐτὸν τὴν συνείδησιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἐὰν κατείχετο ἀπὸ ἰδέας ὑπαγορευούσας, ὅτι σκοπὸς τῆς ζωῆς δὲν εἶνε ἡ ἀπόκτησις χρημάτων, ἀλλὰ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων, ἐὰν τέλος εἶχε μίαν πίστιν συγκρατοῦσαν αὐτὸν ἀπὸ τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ, οὔτε ἡ μανία τοῦ χρηματισμοῦ θὰ ἀνεπτύσεται, οὔτε τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα θὰ ἐλάμβανον τοιαύτην ἔκτασιν, ὥστε νὰ προκαλέσουν τὰς μεγαλειτέρας καταστροφὰς καὶ τὴν δυστυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐὰν μεταβληθῆ τὸ οἰκονομικὸν σύστημα χωρὶς νὰ προηγηθῆ μεταβολὴ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου οὐδεμία θὰ ἐπέλθῃ βελτίωσις.

Ἀπέναντι τῆς ἐμφανιζομένης σήμερον οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως ποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ στάσις τοῦ Τεκτονισμοῦ; Πρέπει νὰ συμφωνῆ πρὸς τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν ἢ ὄχι; Φρονῶ ὅτι, ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς εἶνε εἰλικρινῆς πρὸς τὰς ἀρχάς του, ἐὰν διακηρύσῃ, ὅτι ἡ κοινωνία πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῶν τριῶν θεμελιώδων ἀρχῶν του, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφότητος, ἐὰν πιστεύῃ, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἔχει δικαίωμα ἀνατροφῆς καὶ ἀγωγῆς, ἐὰν πρεσβεύῃ, ὅτι πρέπει νὰ ἐπικρατοῦν ἡ ἀρετὴ ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλληλεγγύη, τότε κατ' ἀνάγκην εὐρίσκειται ἀντιμέτωπος πρὸς τὰς κρατούσας κοινωνικὰς συνθήκας, ἰδέας καὶ αἰσθητά. Ὁ Τεκτονισμὸς, ὅπως ὅλα τὰ μυστήρια, σκοπὸν ἔχουν νὰ ὑποβοηθοῦν τὸ ἔργον τῆς Φύσεως, ὅπερ εἶνε ἡ ἐξέλιξις καὶ ἡ προόδος τῆς ψυχῆς, ἡ παροῦσα ὅμως κατάστασις παρεμποδίζει τὴν ψυχικὴν ἐξέλιξιν καὶ ἐπομένως ἀντίκειται εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Φύσεως καὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἀκριβῶς δὲ διότι ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς προόδου θὰ μεταβληθῆ, οἱ ἐξελικτικοὶ νόμοι θὰ τὴν μεταβάλλουν. Ὄταν εἰς τὰς Γαλλικὰς Στοὰς πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως συνεζητεῖτο ἡ Ἐπανάστασις καὶ ἐξεφράζοντο παρὰ πολλῶν

τεκτόνων ἐνδοιασμοί, ὁ Καλλιόστρος εἶπεν. « Ἡ χώρα αὕτη (δηλαδή ἡ Γαλλία) ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν κοινωνικὴν μεταβολὴν, ἣτις εἶνε ἀναπόφευκτος. Τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα θὰ καταπέσῃ, οἱ μαρκήσιοι, οἱ βαρῶνοι καὶ οἱ κόμητες θὰ ἐμφανίζονται μόνον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων, ἀλλὰ θὰ δημιουργηθῇ νέος ἐχθρὸς, ὅστις θὰ ἀπειλήσῃ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ διότι τὸ πνεῦμα αὐτῆς θὰ ἔχῃ ἀρκούντως ἐξελιχθῆ, θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τὸ ἐμπόδιον τοῦτο». Ἄς λάβουν ὑπ' ὄψιν οἱ σήμερινοὶ τέκτονες τὴν προειδοποίησιν ταύτην τοῦ Καλλιόστρου καὶ ἄς φροντίσουν, ὅπως ἡ μεταβολὴ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰς τεκτονικὰς ἀρχὰς καὶ φέρῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόοδον. Ἦδη ἐνεφανίσθησαν δύο συστήματα, ἄκρως ἀντίθετα διεκδικοῦντα ὅπως ἀντικαταστήσουν τὸ ὑπάρχον, ὁ φασισμὸς καὶ ὁ κομμουνισμὸς. Ποία πρέπει νὰ εἶνε ἡ στάσις τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπέναντι τῶν δύο τοιούτων συστημάτων; Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον οὐδέ λόγος δύναται νὰ γίνεταί εἰς τὰς τεκτονικὰς Στοὰς, καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀποδεικνύει αὐτὸ ἀνελεύθερον, ἀντιπροοδευτικὸν καὶ ἐπικίνδυνον, καθὼς πλὴν τῶν ἄλλων ἀπειλεῖ τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης. δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ φανοῦν τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα αὐτοῦ καὶ θὰ ἀνατραπῇ ἐκεῖ ὅπου κατίσχυσεν. Ἀπέναντι τοῦ συστήματος αὐτοῦ ἡ στάσις τοῦ Τεκτονισμοῦ εἶνε καθ' ὀρισμένην, ὀφείλει νὰ τὸ κτυπήσῃ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις.

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα τὸ δεύτερον σύστημα. Τὰς βάσεις καὶ τὴν μορφήν τοῦ κομμουνιστικοῦ συστήματος ἔθεσεν ὁ Κάρολος Μάρξ. Πρὸ αὐτοῦ οἱ σοσιαλισταὶ ἐστήριζον τὰς ἰδέας των περὶ μεταβολῆς τοῦ ἰσχύοντος οικονομικοῦ συστήματος ἐπὶ ἠθικῆς τινος ἀρχῆς. Ἐπὶ παραδείγματός τοιούτου ὁ Προυντὸν ἀνεχώρει ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς δικαιοσύνης ἢ δικαιοσύνης, ἔλεγεν, ἐδρεύει οὐχὶ ἔξω καὶ ὑπεράνω τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως διδάσκουν αἱ θρησκείαι, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἀνθρωπότητι ὑπάρχει ὅμως δικαιοσύνη ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ὅταν τοσαύτη εἶνε ἡ οικονομικὴ ἀνισότης τῶν μελῶν αὐτῆς; βάσις τῆς δικαιοσύνης εἶνε ἡ ἰσότης δικαιωμάτων καὶ ἀπολαυῶν. Εἰς ταῦτα ἀπήντων οἱ ὀρθόδοξοι οικονομολόγοι, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε ὡραῖαι θεωρίαι, ἀλλ' ἄνευ πρακτικῆς ἀξίας καὶ δυνατῆς ἐφαρμογῆς αἱ οικονομικαὶ σχέσεις στηρίζονται ἐπὶ οικονομικῶν νόμων, οἵτινες εἶνε παράλληλοι πρὸς τοὺς φυσικοὺς καὶ συνεπῶς ἀδιασάλευτοι. Ὁ Κάρολος Μάρξ ἔδωκε τὸν ἐπιστημονικὸν τό-

νον εἰς τὰς σοσιαλιστικὰς θεωρίας· λαμβάνει αὐτὰς τὰς βάσεις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης καὶ εἰς τὸ πολύκροτον ἔργον τοῦ «τὸ Κεφάλαιον» διὰ βαθείας καὶ λεπτομερεστάτης ἀναλύσεως τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ κεφάλαιον δὲν εἶνε, ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ οἰκονομολόγοι, συσσωρεύσεις ἀποταμιεύσεως, ἀλλ' ἀποτέλεσμα ὑπερεργασίας, δηλαδὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ πλεονάσματος μεταξὺ τῆς παραγομένης ὑπὸ τοῦ ἐργάτου ἐργασίας καὶ τῆς πληρωνομένης εἰς αὐτὸν τοιαύτης. Τὸ κεφάλαιον συνεπῶς εἶνε προῖον μακροχρονίου ληστεύσεως καὶ οἱ ἐργάται ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀναλάβουν ὅ,τι τοῖς ἀφηρέθη, νὰ καταλάβουν τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς καὶ νὰ γίνουν κύριοι τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου. Ἀπέκλεισε πᾶσαν ἠθικὴν ἀρχὴν ὡς ἔχουσαν σημασίαν τινα διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος, ἀλλ' αὕτη πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας. Εἰς τὴν 1847 ἴδρυσεν τὸν «Σύνδεσμον τῶν Κομμουνιστῶν» καὶ ἐδημοσίευσεν τὸ μανιφέστον τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἐν τῷ ᾧ ὁποίῳ ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν ἀπὸ ὕλιστικῆς ἀπόψεως καὶ τὴν παριστᾶ ὡς σειρὰν ἀγῶνων μεταξὺ τῶν τάξεων, τῶν ὁποίων αἰτία εἶνε ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας καὶ ἡ κατανομὴ τοῦ πλούτου. Τοιοῦτοτρόπως ἐκηρύχθη ὁ ἀγὼν τῶν τάξεων μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὸν κομμουνισμὸν στηρικθέντα ἐπὶ ὕλιστικῆς βάσεως ἄνευ γενικωτέρας ἠθικῆς ἀρχῆς. Σήμερον οἱ ὁπαδοὶ τοῦ κομμουνισμοῦ ἐπιδιώκουν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν νὰ ἀρπάσουν τὸν πλοῦτον ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν κατέχουν καὶ μὲ τάσιν νὰ ἐξαφανίσουν ὄχι μόνον τὸ σύστημα τοῦ ἀστικοῦ καθεστώτος, ἀλλὰ καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα τὸ ἐκπροσωποῦν, ὅπως συνέβη ἐν Ρωσσίᾳ, ὅπου χιλιάδες ἀνθρώπων ἐφρονεύθησαν διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἐχαρκτηρίσθησαν ἀστοί. Βλέπομεν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Ρωσσίᾳ· ἀντὶ νὰ βελτιώσῃ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν ἀνθρώπων ἤπλωσε τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀθλιότητα. Ὁ κομμουνισμὸς ἀπέτυχε, διότι ὕψωσε τὴν σημαίαν τοῦ ὕλισμοῦ, διότι ὄρηθη ἀπὸ ταπεινὰ ἐλατήρια καὶ ἠγγόνισε τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πνεύματος. Ποτὲ ἡ ἀνθρωπότης δὲν ἔκαμε προόδον τινα ὁρμωμένη ἀπὸ ὕλιστικὰς ἀντιλήψεις· τὰ μεγάλα βήματα τῆς προόδου ἐπετέλεσεν ὑπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ ὑψηλῶν ἰδεῶν. Ὑπὸ τὴν ὄθησιν ὕλιστικῶν τάσεων μόνον ἐπιδρομαὶ γίνονται, αἵτινες κρημνίζονται καὶ καταστρέφονται, ἀλλ' οὐδέποτε οἰκοδομοῦν. Καίτοι αἱ τεκτονικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης συμφωνοῦν πρὸς ἓν κομμουνιστικὸν σύστημα, δὲν δύναται ὅμως ὁ Τεκτονισμὸς νὰ

συμφωνήση πρὸς τὸν οὕτως ἐμφανιζόμενον ὑλιστικὸν κομμουνισμόν, ὅστις ἔρχεται μὲ τὸ μῖσος καὶ μὲ τὴν τάσιν τῆς καταστροφῆς. Θὰ ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὰς ἀρχάς του, ἐὰν ἔπραττε τοῦτο.

Ὁ Τεκτονισμὸς συνεπῶς εὐρίσκεται ἀπέναντι κοινωνικῶν συνθηκῶν καὶ συστημάτων ἀντιθέτων πρὸς τὰς ἀρχάς του καὶ πρὸς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος. Πρὸς ποίαν κατεύθυνσιν νὰ στραφῇ; τοῦτο ἀκριβῶς φέρω πρὸς συζήτησιν. Νομίζω ἐν τούτοις, ὅτι αἱ ἀρχαὶ του, αἱ ἰδέαι του, αἱ ἀλήθειαι αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰς διδασκαλίας του καθορίζουν τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ. Τὸ πεδίον τῆς δράσεώς του εἶναι τὸ ἠθικόν. Τὸ ἔργον του εἶναι νὰ ἠθικοποιήσῃ τὴν κοινωνίαν διὰ τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ νὰ τὴν διαφωτίσῃ μὲ ἰδέας ἀληθεῖς καὶ προοδευτικὰς, διότι ἔπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ σημερινὴ ὀδυνηρὰ κατάστασις τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἀποτέλεσμα ἠθικοῦ ἔκτροχιασμοῦ καὶ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς.

Διερχόμεθα κρίσιμον περίοδον τῆς ἱστορίας· ἐὰν δὲν ὑπάρξουν μυστήρια νὰ καθοδηγήσουν τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ κινδυνεύσῃ αὕτη νὰ εἰσέλθῃ εἰς περίοδον σκληρῶν δοκιμασιῶν. Δὲν γνωρίζω, ἐὰν ὑπάρχουν ἄλλα μυστήρια, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα συντελεῖται ἐργασία ὑπὲρ τῆς κοινωνίας· ἐγὼ γνωρίζω μόνον τὸν Τεκτονισμόν καὶ νομίζω, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐργασθῇ, ὅπως ἐξαγάγῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν δύσκολον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται καὶ τὴν ἀποκαταστήσῃ ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς προόδου.

Καὶ τώρα ἔρχεται τὸ ἐρώτημα· ἔχει τὴν δύναμιν ὁ Τεκτονισμὸς νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς καθοδηγήσεως τῆς ἀνθρωπότητος; δύναται νὰ παρουσιάσῃ τὰς ἠθικὰς ἀξίας, τῶν ὁποίων αὕτη ἔχει ἀνάγκην; ἔχει τὴν δύναμιν νὰ χαράξῃ αὐτὸς τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἀνθρωπότης; Φρονῶ, ὅτι δύναται, ἐὰν συνδέσῃ τις τοὺς ἀπανταχοῦ τέκτονας πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς τεκτονικὰς ἀρχάς, δημιουργεῖται κολοσιαία δύναμις ἱκανὴ νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ μεγαλεῖτερα ἔργα. Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ τέκτονες εἶνε χωρισμένοι καὶ μεταξὺ τῶν καὶ πρὸς τὰς τεκτονικὰς ἀρχάς καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν ἀδυναμίαν των.

Ἐὰν ὁ Τεκτονισμὸς εἰς τὴν περίστασιν ταύτην φανῇ ἀνίκανος νὰ παράσῃ οἰανδήποτε βοήθειαν πρὸς τὴν κοινωνίαν, τοῦτο θὰ σημαίνει, ὅτι εἶνε ὀργανισμὸς νεκρὸς ἄνευ σκοποῦ καὶ θᾶπτον ἢ βράδιον θὰ παύσῃ νὰ ὑφίσταται. Εὐχόμαι, ὅπως μὴ συμβῇ τοιοῦτον ὀλέθριον γεγονός, ἀλλὰ τουναντίον, ὅπως πᾶς τέκτων δυνηθῇ νὰ εἴπῃ μὲ τὴν συνείδησιν ὑψηλά, «ἐπετέλεσα τὸ καθῆκόν μου πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα».

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ 1927

Γενικά ε'σσηγητικά άρθρα Α. Π. Ἀλεξανδροπούλου.

Ἐπί τὰ ἔργα	σελ. 2
Ἐθρύτεραι ἀντιλήψεις περὶ τεκτονικῆς ἀλληλεγγύης	» 36
Ἀπαγορευτέα συζητήσεις	» 213
Πρὸς ἑλληνοαλθωνικὴν ἀδελφοποίησιν	» 253
Ἐπιτρεπτέα συζητήσεις	» 285
Ἡ παγκόσμιος τεκτονικὴ οἰκογένεια	» 317
Πολλαπλαῖα ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἐπιδράσεις τῆς ἐλευθέρου τεκτονικῆς	» 357
Ἡ ἀμοιβαία ἀναγνώρισις τῶν τεκτονικῶν Δυνάμεων.	» 360
Κοινωνικὴ ἁρμονία—Νόμος Δικαιοσύνης, Δίκαιον	» 405
Ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν λόγων τοῦ ἔτους 1927	» 455

Μελέται καὶ διμιλίαι ἐπὶ εἰδικῶν θεμάτων.

Ἡ ἐν τῇ ἐλευθέρῃ τεκτονικῇ θέσις τῆς Ἀλχημίας κατὰ τὸν Ἰωάννην Μαρία Ragon—Π. Δ. Καλογεροπούλου	» 5
Ἐγερτήριον πανηγυρισμοῦ τῆς Φιλικῆς ἐταιρείας—I Γερακάρη καθηγ.	» 93
Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία ὡς τεκτονικὴ ὀργάνωσις—Στεφάνου Γ. Μαυρομιχάλου	» 97
Ἡ φιλανθρωπία παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς—Γεωργίου Σ. Κουτουπίδου	» 112
Ἡ 25 Μαρτίου καὶ οἱ Φιλικοὶ—Γεωργίου Δ. Πάλλη	» 159
Ordo ab Chao (ἡ τάξις ἐκ τοῦ χάους) - Π. Δ. Καλογεροπούλου	» 173
Ποῖα τὰ ἱστορικὰ αἰτίαι τῶν κατὰ τοῦ ἐλευθέρου τεκτονισμοῦ προλήψεων καὶ ἀντιδράσεων Γ. Σώκου	» 182
Οἱ μεγάλοι πρόδρομοι τῆς ἐλευθέρου τεκτονικῆς Κ. Γκονοπούλου	» 217
Τὰ ἀρχαῖα Μυστήρια καὶ ὁ νεώτερος τεκτονισμὸς Γ. Βασιλῆ	» 222
Προσφώνησις ὑπὲρ τοῦ ἑλληνοαλθωνικοῦ Συνδέσμου Π. Δ. Καλογεροπούλου	» 254
Ὁ Ἰορδάνης Μπροδνος—Ν. Γενήσαρλη	» 258
Σκέψεις καὶ ἐν' ὑπόθεσις Β. Πασχάλη	» 298
Τὸ ἐν Βελιγραδίου παντεκτονικὸν εἰρηνοφιλον Συνέδριον τὸ ἐπικληθὲν Τεκτονικὸν Δοκάρνο Γ. Γερακάρη	» 306
Goblet d'Alviella—Α. Π. Καλογεροπούλου	» 339
Τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια κατὰ τὸν Waldemar von Uxkull ὑπὸ Ο. Wirth καὶ κατὰ μεταφράσιν Βασιλείου Κοσμά	» 363
Περὶ τῶν παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις τάξεων—Α. Π. Καλογεροπούλου	» 370
Ἡ Δικαιοσύνη ἀπὸ τεκτονικῆς ἀπόψεως—Ὁ μῦθος τῆς Θέμιδος, Αἰτίαι τῆς ἀδύσεως τῆς ἐγκληματικότητος, ἐγκληματολογικαὶ στατιστικαὶ ἐξι-σώσεις κακίας καὶ ἀρετῆς, τὰ ψήφισματα τοῦ ἐν Βρυξέλλαις συνεδρίου τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου—Στυλιανοῦ Πρωτονοταρίου	» 407
Ἀκακία Α. Π. Καλογεροπούλου	» 425
Τίνες σκέψεις μετ' ὀδήγησαν εἰς τὸν τεκτονικὸν νῆον καὶ τίνες ἐν αὐτῷ ἐγενήθησαν—Χαρ. Βήττα,	» 432
Κοινωνικὰ Προβλήματα Θ. Πλούμου	» 485

John Cowles, Ἐπιτίμιον Ὑπάτου Μεγάλου Ταξιάρχου τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος.—Περιγραφαὶ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μακροῦ ταξιδίου αὐτοῦ.

- α'. Ἐντυπώσεις περὶ τοῦ τεκτονισμοῦ διαφόρων Ἐυρωπαϊκῶν χωρῶν (σελ. 1422, 1467, 1494 τόμου 1926). » 42 καὶ 84
β'. Ἡμερολόγιον τοῦ ταξιδίου ἀπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν, σελ. 343 καὶ 392.

Ἄρθρα Ἀμερικανῶν συγγραφέων.

- Θεός.—Ἐκ τοῦ Scottish Rite News, τοῦ Saint Antonio τῆς Πολιτείας Texas τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν Σελ. 1

Καθήκον.—'Εκ τοῦ αὐτοῦ Περιοδικοῦ	»	49
Πρὸς τὴν Ἀνατολήν.— Builder	»	109
'Η πνευματικὴ σημασία τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ—Silas Shepherd ἐκ Γουΐσκωνσιν τῶν Ἡ. Π.	»	137
Τὸ Πρόβλημα τῆς ζωῆς.—'Εκ τοῦ A. & A. S. R. Bulletin	»	178
'Ο Γνήσιος Τέκτων.—Gar Eastern. Grec Masawry	»	204
'Ο Δεκάλογος τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐκ τοῦ Scottish Rite Trowel	»	216
Τί διδάσκει ὁ Τεκτονισμός.—Anetic Trowel	»	227
Φιληθονία.—'Εκ τοῦ Sc R. Nsws	»	278
Τί ἐπέτελεσεν ὁ Τεκτονισμός.—'Εκ τοῦ New York Dispatch	»	280
Τὸ Τεκτονικὸν μίς καθήκον.—Exchange	»	287
Τί ἐπραξα ὑπὲρ τοῦ Σκωτικοῦ Τεκτονισμοῦ.—Scottish Rite Trowel	»	289
Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τεκτονισμοῦ.—Gred K. Jones	»	296
'Ο Ἀμερικανὸς ἀεροπόρος.—Charles Sindbergh Ἡρώς καὶ Τέκτων	»	303
'Η ψήφος.—New South Wales Freemason	»	324
'Αρχαῖος Ἀπόλογος.—Oklahoma Mason	»	334
'Εκπαιδευσις.—Sir Auckland Geddes	»	383
'Η διδασκαλία εἶνε ἀνάμμα λαμπτήρος, δὲν εἶνε πλήρωσις κάδου—Frank Crane	437	
Διάφορα γινωμικά σελ. 17, 59, 155, 158, 165, 167, 172, 186, 204, 215, 227, 257, 262, 280, 302, 325, 333, 398, 439.		
Τεκτονικὴ ἐρωτήσις	»	402
Λογοδοσία Σεβασμίῶν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων διαφορῶν Στοῶν.		
Λογοδοσίᾳ Ἀθανασίου Ἰωάννου Σεβ. τῆς Στοῆς Βυζάντιον	Σελ.	13
» Ἰωάννου Βασιλῆ, Σεβ. τῆς Στοῆς «Προμηθεύς»	28 καὶ	427
» Γεωργίου Ράλλη, Σεβασμίῳ Στοῆς «Πυθαγόρας»	Σελ.	457
» Μ. Γ. Μιχαηλίδου, Σεβασμίῳ τῆς Στοῆς Ἰωνίας	»	471
Προγραμματικοὶ λόγοι κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ τρέχον τεκτονικὸν ἔτος.		
Μ. Γ. Μιχαηλίδου Σεβ. Στ. Ἰωνίας	Σελ.	18 καὶ 473
Κ. Γκονοπούλου Ρητ. Στ. Ἡσιόδου	»	56
Κ. Γ. Ἀλεξοπούλου Σεβ. Στοῆς «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» ἐν Ζακύνθῳ	»	74
Γεωργίου Δ. Ράλλη, Σεβ. τῆς Στοῆς «Πυθαγόρας»	»	460
Πάνου Χατζηπάνου Σεβ. τῆς Στοῆς «Σκερδέμπεης»	»	462
Γ. Γεωργιάδ Σεβ. Στοῆς «Φοῖνιξ»	»	465
Ροδόλφου Στάινερ ὁ Χριστιανισμὸς ὡς μυστηριακὴ ἐκδήλωσις μετὰ εἰσαγωγῆς ὑπὸ Ed. Shure, κατὰ μετάφρασιν P. Γεωργούλη σελ 60, 114, 142, 187, 228, 263, 290, 326, 374 καὶ		
		475
Ἀνὰ τὰς Ἑλληνικὰς Στοῆς.		
Στοῶ «Ἀρμονία» Κωνσταντινουπόλεως	»	68 καὶ 130
Στοῶ «Ἰργοναῦται Βόλου»	Σελ.	71 καὶ 162, 930
Στοῶ «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» Ζακύνθου	Σελ.	72
Στοῶ «Ἀδελφοποίησις Ἀθηνῶν»	»	129
Στοῶ «Φοῖνιξ» Ἀθηνῶν	»	130
Στοῶ «Ζήνων» Λεμεσσοῦ	Σελ.	130, 207
Στοῶ «Πυθαγόρας» Ἀθηνῶν	»	161
Στοῶ «Μέγας Ἀλέξανδρος» Θεσσαλονίκης	»	162
Στοῶ «Πλάτων» Καβάλλας	»	164
Στοῶ «Σόλων» Πόρτ Σάϊντ	»	164
Στοῶ «Βυζάντιον»	»	205
Στοῶ «Ἡσιόδου»	205,	245
Στοῶ «Προμηθεύς»	»	209
Στοῶ «Σόλων» Λευκωσίαις Κύπρου	»	210
Στοῶ «Σκεντέρμπεης»	»	245
Στοῶ «Ἑλλάς»	»	246
Στοῶ «Ἡρα» Σάμου	»	248

Στοά «Τσιμισκῆς» Ἀλεξανδρουπόλεως	»	250
Στοά «Ὀμηρος»	»	272
Στοά «Μήνως» Ρεθύμνης	»	272
Στοά «Ἰωνία»	»	272
Στοά «Πιττακός Μιτυλήνης	»	273
Ἐγκαίνια μεγάρου τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὸ τὴν αἰγίδα ξένων τεκτονικῶν δυνάμεων τριῶν σεπτῶν στοῶν	»	276
Στοά Κινύρας Πάφου	»	479
Τεκτονικὴ ἐορτὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ	»	481
Ἀρχαιρεσίαι Στοῶν	»	443
9. Κοινωνικά ζητήματα Ἀ. Π. Ἀλεξανδροπούλου.		
Ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθέρας τεκτονικῆς	Σελ.	338
Οἰκονομικὸν βάραθρον	»	384
Ψῶσας 500 μαθητῶν	»	386
Ἵποχρεωτικὴ ἰατρικὴ ἐξέτασις	»	388
Ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον	»	438
Ἔργα ἀρετῆς καὶ ἀγάπης.		
Φόρος τιμῆς πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς	»	243
Νυκτερινὴ Σχολὴ ἐν Λευκωσίᾳ	»	271
Βράβευθεὶς Στρατιώτης	»	297
Νυκτερινὴ Σχολὴ Πάφου	»	399
Νυκτερινὴ Σχολὴ Καλλιθέας	»	442
Σύλλογος Ροδίων	»	484
Ἵπατον Συμβούλιον τῆς Ἑλλάδος τοῦ 33ου.		
Εἰκὼν τοῦ Ἵπ. Μεγ. Ταξιάρχου καὶ ἀρχαιρεσίαι τῶν ἀξιωματικῶν	»	133
Ἀρχαιρεσίαι φιλοσοφικῶν Ἐργαστηρίων	»	134
Ἀσθένεια τοῦ Ἵπ. Μεγ. Ταξιάρχου	»	321
Δελτίον τῆς Μεγ. Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος		
Γεν. Συνέλευσις π. ἔ.	Σελ. 27 καὶ	108
Διοικητικὴ λογοδοσίᾳ διὰ τὸ ἔτος 1926	Σελ.	50
Δεξιῶσις τοῦ Μεγ. Διδοκάλου τῆς Μεγάλῃς Στοᾶς τῆς Ν. Ὑόρκης	»	322
Ταξιδίον Μεγ. Διδ. Μ. Πουρῆ.	»	453
Νεκρολογίαι		
Νικόλαος Π. Καλογερόπουλος	»	47
Ἰωάννης Χ. Μαργαρίτης	»	89
Ill. William Geake	»	356
Νέα Βιβλία—Βιβλιοκρισίαι ὑπὸ Δ. Π. Καλαγεροπούλου.		
Ἰωάννου Γ. Καραγεωργιάδου. Μελέται περὶ τοῦ τεκτονισμοῦ	»	46
Γ. Κ. Σκαλιέρη τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ κλίμα καὶ ἡ δικαιο- δοσίᾳ αὐτοῦ. ἐκλιποῦσαι ἐκκλησίαι	«	252
Κ. Σαρόγλου πῶς θὰ προφυλάξετε τὰ παιδιὰ σας ἀπὸ τῆ φθίσῃ	«	252
Ἀμερικανικὰ Περιοδικὰ	»	283
Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ.		
Σελ. 38, 78, 131, 166, 211, 279, 301, 349, 400.		
Εἰδήσεις ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ.		
Στατιστικὸς πίναξ	»	168
Ἀγγλία, Ἰρλανδία, Σουηδία, Γροιλανδία, Ἑλβετία, Γερμανία, Αἴγυπτος, Ἰταλία, Σερβία, Ἰαπωνία,	»	281
Ἀγγλία, Ἑλβετία, Βέλγιον, Ὀλλανδία, Ἰταλία, Γερμανία, Ἰσπανία, Αὐ- στραλία, Ἰαπωνία,	»	351
Ὀλλανδία, Νέα Ζηλανδία	»	401

ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ ΣΤΗΘΟΔΕΣΜΟΙ ἐπι μέτρῳ Κορσέδες
ὀρθοπεδικοὶ — Ζῶναι — Κηλεπίδεςμοι — Ἐλαστικά εἶδη

Μηχανήματα — Τεχνητὰ μέλη

Εἰς τὸ Ὀρθοπεδικὸν καὶ Ἐπιδετικὸν Ἐργαστάσιον

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΑΛΟΓΛΟΥ

ΕΙΔΗΜΟΝΟΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΥ

Ἄνω ὄροφος Φαρμακείου ΝΙΚΗΤΑ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

Ὀδὸς Ἀθηνᾶς 133 — Πλατεῖα Ὀμονοίας

ΟΠΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΛΕΩΝΙΔΟΥ Λ. ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

34 Λεωφόρος Πανεπιστημίου 34 ἔναντι Ἀρσακείου Ἀθῆναι

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Κ. Α. ΜΙΜΗΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ

8-ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ-8

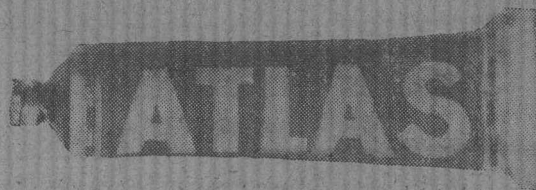
(ΣΤΟΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ)

ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνον νέον 7-59

Χάρτης γραφῆς, δημοσιογραφικός, περιτυλίξεως, τυπογραφικός
λιθογραφικός, δι' ἐκδότας κ. τ. λ.

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΒΕΡΝΙΚΙ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ

Γυάλισμα γρήγορο καὶ διαρκείας 15 ἡμερῶν.

Ἡμέραι καὶ ὥραι ἐργασίας Τεκτονικῶν Ἐργαστηρίων

Αἱ διαφοραὶ ἐν Ἀνατολῇ Ἀθηνῶν Στοᾶι ὡς καὶ τὰ Φιλοσοφικά Ἐργαστήρια θὰ συνεδριάζωσιν ἐφ' ἑξῆς εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ μοναδικοῦ μέχρι τοῦδε Τεκτονικοῦ Μεγάρου ἐπὶ τῆς ἑδοῦ Βουλῆς 32 κατὰ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας καὶ ὥρας ἐκάστης ἑβδομάδος.

Δευτέρα ὥρα 7 μ. μ. Φοῖνιξ καὶ Βυζάντιον.

Τρίτη > 7 μ. μ. Ἡσίοδος καὶ Ἀδελφοποίησις.
> 9 1/2 μ. μ. Ὀρφεύς.

Τετάρτη > 7 μ. μ. Φιλοσοφικά Ἐργαστήρια καὶ Θέμις.
> 9 1/2 μ. μ. Ἀναγέννησις.

Πέμπτη > 7 μ. μ. Σκευδέρμπεης καὶ Ἐλευσίς.
> 9 1/2 μ. μ. Ἰψηλάντης, καὶ κατὰ πᾶσαν πρώτην Πέμπτην ἐκάστου μηνὸς Σκευδέρμπεης.

Παρασκευή ὥρα 7 μ. μ. Πυθαγόρας καὶ Ἴωνία.
> 9 1/2 μ. μ. Ἑλλάς.

Σάββατον > 7 μ. μ. Προμηθεὺς καὶ Ὀμηρος.

ΡΑΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ Α. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ

Τέως Ραδιολόγον Ἱατροῦ

τοῦ Ραδιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων

Ράδιον καθαρὸν 400 mgr. Ἀκτῖνες X 300,000 volts σταθεροῦ δυναμικοῦ. — Ἡ Ραδιοθεραπεία παρέχεται διὰ τῶν πτωχῶν ἐκ καλοῦθων ὄγκων (Καρκίνου) καὶ καλοῦθων ὄγκων πάσχοντες Δωρεάν.

ΟΔΟΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 8α—ΑΘΗΝΑΙ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΙΩΑΚΕΙΜ Γ' 54

Π. ΖΟΥΖΟΥΛΑΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ ΜΕΓΑΡΩΝ ΠΟΥΛΟΥ 7 (πρώην Ξενοδ. Πλάζα)

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁδὸς Σταδίου 53 — Ἀθήναι

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ ἐν Θεσσαλονίκῃ: Γεώργιος Μ. Κωνσταντινίδης
Στοὰ Ἴρις, ὁδὸς Ρογκότη, Πάροδος Μητροπόλεως Τσιμισκῆ.